

BAHATTİN AKASYA’NIN EVRENDE BİR ELMA ADLI BİLİMKURGU ROMANI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Dr. Rawyar Abbas Jaafar al-Jabbari

İnsanî Bilimler Eğitim Fakültesi

Kerkük Üniversitesi

Anahtar Kelimeler : Bahattin Akasya, Evrende Bir Elma, Çağdaş Irak Türkmen Edebiyatı, Roman, Bilimkurgu.

XXI. yüzyıl Çağdaş Irak Türkmen Edebiyatı’nın bir başka ediplerinden olan Bahattin Akasya, şiirden mektuba, denemeden romana kadar türlü ürünlerini, Çağdaş Irak Türkmen Edebiyatı’na kazandıranlardan özgün kalemlerden biridir. Nazım ve nesir yazarı Bahattin Akasya, Çağdaş Irak Türkmen Edebiyatı’na Evrende Bir Elma başlığını taşıyan ilk ve son bilimkurgu romanı ile dikkatleri üzerine çekmiştir. Başlığından belli olduğu gibi bilimkurgu üzerine kurgulanan Evrende Bir Elma, Bahattin Akasya’nın ilk ve son romanı olmasına rağmen yine de Irak Türkmen romanında kendisine yer edinmesini başarmıştır. Bu çalışmada roman incelme yöntemi ile ilgili Şerif Aktaş’ın Anlatma Esasına Bağlı Edebî Metinlerin Tahlili, Gülsemin Hazer’in Rıfat Ilgaz’ın Romanları Üzerine Bir İnceleme, Mehmet Tekin’in Roman Sanatı I, Nurullah Çetin’in Roman Çözümleme Yöntemi gibi başlıklı eserlerinden faydalanılmıştır.

GİRİŞ

Roman, Edebiyat Sözlüğü adlı esere göre “insan ilişkilerini ve durumlarını, toplumsal olay ve olguları gerçeğe uygun bir biçimde ya da kurmaca bir yapı içinde ve geniş oylumlu olarak anlatan” (Püsküllüoğlu; 2015: 113) edebî yazınsal türlerden biridir. Bu yazınsal edebî çeşitte diğer “cihanistan” edebiyatlarında kalem oynatıldığı gibi Çağdaş Irak Türkmen Edebiyatı’nda da romanların kâğıtlara döküldüğü görülür. Büyük veya genel Türk Edebiyatı’nın bir dalı olarak sayılan Çağdaş Irak Türkmen Edebiyatı’nda (Shareef; 2023: 552) şiir ile kıyaslandığı zaman, romanda şiire nazaran daha az kalem oynatıldığı rahatlıkla fark edilir. Bu bağlamda çalışmamızın

hazırlanmasında Çağdaş Irak Edebiyatı'nda bugüne kadar 13 Irak Türkmen romancı ve 29 roman tespit edebildik. Bu romanlar, her romancının doğum tarihlerine göre şöyle sıralanabilir: Hayrettin Farukî (d. 1890- ö. 1949/51) Kadın Kalbi, Bahattin Akasya/ Salihî (d. 1930- ö. 2014) Evrende Bir Elma, Abdulhüseyin Umran Benderoğlu (d. 1930) Göktepe, Kanlı Bahçe, Tepeden Tepeye, Erşat Hürmüzlü (d. 1943) Mavi Urbalılar, Hamza Hamamcıoğlu (d. 1945- ö. 2017) Sırmalı Pabuç, Beyaz Horuz, Efsun, Yorgun Kuta, Mithat Zülâl (d. 1946) Beyaz Gül Kırmızı Gül, Şahin Koçak (d. 1949- ö. 2023) Tepedeki Adam Tablodaki Kadın, Hicran Kadioğlu (d. 1952) Erenler Meclisi, Gerçek Rüyalar, Garipler Mezarlığı, Celâl Polat (d. 1954- ö. 2021) Yalımlar Gölgesinde, Bağdatkatı, Petrolün Tarihçesi, Kemik Çiftliği, Necmettin Bayraktar (d. 1954) Zamanın Tanığı, Sessizliğin Gizli Sesi, Suikast, Kum Krallığı, Kemal Beyatlı (d. 1958) Kerkük Seni Yazdım, Kasırgada Yol Alanlar, Baharı Kim Kaçırды, Mehmet Haşim Salihî (d. 1970) 15 Kerkük Plakalı Araç, Hibe Aydın (d. 1996) Sevgili Dünya ve en son İlâf Köprülü (d. 2000) Koçak'ın İzinde.

Irak Türkmen romanı başlangıçta genellikle toplumsal ve kültürel günlük yaşamı konu edinen hikâyelerden oluşmuştur. Ancak tespit edilen 13 romancının arasında yer alan Bahattin Akasya, ilk bilimkurgu romanını yazdığından mütevellit çalışmamızın hazırlanmasında en büyük etken olmuştur. Bilimkurgu romanı için batı dillerinde "Science-fiction", "Science fantasy", "Speculatif fiction", "anticipation" vs. kavramlar ile anlatılır. İlk dünyanın, insanların, hayatın uzay faaliyetlerinin nasıl olacağı konusunda teknolojik, bilimsel gelişmeleri esas alarak gerilim, korku, heyecan verici, şaşırtıcı bir üslupla kurgulanan esrarengiz dünya romanlarına bilimkurgu romanı denir. Bilimkurgu romanlarının temel özelliği, mevcut bilimsel bilgi birikimine göre olağanüstü yani gerçekdışı bilimsel öngörülere yer vermesidir (Çetin, 2015: 249). Uzay serüvenleri, serüvenler dünya dışındaki başka bir gezegende, yıldız imparatorluklarında veya başka güneş sistemi krallıklarında (Çetin,

2015: 251) geçmektedir. Bu konuyu işleyen romanlarda uzayda bulunan başka yıldızlara, gezegenlere yapılan hayalî yolculuklar anlatılır.

Kerkük Üniversitesi, İnsanî Bilimler Eğitim Fakültesi, Türkçe Bölümü'nde öğretim üyesi olan Doç. Dr. Muhammet Ali Şerif'e göre "bilimkurgu romanı; bilimsel konu veya bir şeyi ele almış daha çok bilimsel ve uzaydaki konular ele alan yazılar" dan ibarettir. Irak Türkmen bilimkurgu roman türünün az gelişmiş olmasının temel sebeplerinden biri yine Şerif'e göre "Çağdaş Irak Türkmen Edebiyatı'nda, yeni bir şey sayılır, bu nedenle konu olarak çok az ele alınmıştır" (Şahsî Görüşme; 17 Eylül 2024). Eserini İstanbul'da iken kaleme alan Bahattin Akasya, bu dönemde Evrende Bir Elma adlı ilk ve son bilimkurgu romanı ile üzerine dikkatleri çekmiştir.

YAŞAMI

Bahattin Akasya'nın Evrende Bir Elma başlıklı bilimkurgu tarzındaki ilk romanı bir yeni soluk olarak Çağdaş Irak Türkmen Edebiyatı'nda yer alır. Salihî, aşireti mensuplarından babası Abdurrahman bin-Mehmet ve babaannesi Şemse Han; Kerkük Vilayeti'nde Gedik Ahmet Paşa'nın sulbundan gelen ünlü Gedik ailesindendir. Annesi ise Kerkük'ün Çay Mahallesi'nin Ağalar sülalesinin sakinlerinden Hatice Hanım olup eskiden köy olan fakat günümüzde Kerkük'ün mahallelerinden birine dönüşen Hamzalı eşrafı sakinlerindendir (Terzibaşı; 2013: 227). Dönemin meşhur Kerkük eşrafından biri olan Salihî Abdurrahman bin-Mehmet'in iki erkek ve bir kız çocuklarından en küçük oğlu Bahattin; (Şahsî Görüşme: 25 Mart 2020) 1930 yılında Kerkük'te (Terzibaşı; 2016: 14) doğmuştur. Akasya'nın (Salihî'nin) ailesi; Kerkük'ün idarî, kültür ve edebî sahasında maruf ailelerdendir. Bahattin Akasya'nın ailesinin öne çıkan kişilerinden babası Abdurrahman bin-Mehmet, Kerkük'ün Salihî eşraflarındandı ve ağabeyi Ziya Salihî uzman mimar kimliğiyle dönemin Kerkük'ün emlak ve arazi sahalarında öne çıkanlardandı (Şahsî Görüşme: 25 Mart 2020) Kerkük'te babaanne ocağında dünyaya gelen Bahattin Akasya henüz bir yaşını doldurmadan babası vefat eder.

Babasının çeşitli emlak ve varlık gelirleriyle annesi Hatice Hanım'ın (Akkoyunlu ve Saatçi; 1990: 455) himayesinde yetişmiştir.

İlk, orta ve lise öğrenimlerini doğduğu şehirde tamamladıktan sonra Bahattin Akasya, kişisel işleriyle meşgul olduğundan dolayı yaklaşık iki yıl lisans tahsiline ara vermiştir. Ancak 1954 yılında lisans eğitimini tamamlamak amacıyla İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi'nde kayıt yaptırmıştır (Zülfikar; 1996: 750). Edebiyata duyduğu merak, 1954 yılında mimarlık öğrencisiyken başlamıştır. İlk kalem denemesi şiir sahasında olmuş ve yazdığı şiiri Adalar gazetesinde Heybeliada'da yayınlanmıştır. Elde ettiği mimarlık diplomasıyla doğduğu şehre dönen Akasya, 1973-1975 yılları arasında Kerkük Vilayeti'nin Evkaf Müdürlüğü'nde Mimar Mühendis kadrosunda görevlendirilmiştir (Terzibaşı; 2013: 229). Fakat bilinmeyen sebeplerden dolayı resmî görevinden ayrılmış ve tekrar lisans eğitimi gördüğü ülkeye dönmüştür. Türkiye'ye ikinci gelişinde tanınan bir Türk hanımefendisiyle evlenen Akasya'nın bu evliliklerinden iki erkek ve bir kız çocukları dünyaya gelmiştir (Şahsî Görüşme: 25 Mart 2020). Seçtiği ikinci vatanında sessiz, sakin şekilde inzivaya çekilen Bahattin Akasya; Şubat 2014 yılında Bursa darülacezelerinden birinde 84 yaşında (Terzibaşı; 2013: 300) Hakka kavuşmuştur.

SANAT ANLAYIŞI

Sakin, mahcup, zeki, kabiliyetli, romantik, ince, zarif, duygulu, çok mütevazı ve inzivaya çekilmiş bir anlayışa sahip olan Bahattin Akasya; çoğu zaman düşünce ve hayal âlemlerine daldığından bazen en yakın muhitiyle bile pek ilgilenmemiştir. Koryat, şiir ve anı yazılarında kalem denedikten sonra Akasya; Irak Türkmen romanına giren ediplerdendir. Akasya'nın edebiyat dünyasına olan merakı İstanbul'da 1954 yılında Mimarlık Fakültesi'nde öğrenciyken şiirle başlamış ve yazdığı ilk kelem denemesi Heybeliada'da çıkan Adalar gazetesinde tefrika edilmiştir. Akabinde mimarlık öğrenciliğinden edebiyat mecrasına kayan Akasya, 1955 yılında Behçet Kemal Çağlar, Yahya Kemal Beyatlı, Faruk Nafiz Çamlıbel, Nihat Sami Banarlı

gibi dönemin ünlü edebiyatçıların eserleriyle tanışmıştır (Terzibaşı; 2016: 15). Bu dönemde Yahya Kemal Beyatlı'nın şiir anlayışının etkisi altında kalan Akasya'nın aruz vezniyle sevgi bağı daha da güçlenmiştir (Zülfikar; 1996: 750). Akasya; aruza olan muhabbetinin nasıl başladığını 22 Ağustos 2001 tarihli Atâ Terzibaşı'na gönderdiği mektupta: "Nihat Sami Banarlı'nın yazdığı ortaokul veya lise kitabı idi. O kitabı nasıl edinmiştim pek hatırlamıyorum. Aruzu o kitaptan öğrendim" ifadesiyle açıklamıştır.

Şiirlerinde aruz veznini ustalıkla kullanan Bahattin Akasya; çoğunlukla: "Mefûlü Mefâilü Mefâilü Fa'ülün- Feilâtün Feilâtün Feilün" kalıplarını kullanmaktan hoşlanmıştır. Güzel bir yaklaşımla aruzu kullanan Akasya, daha çok aşk, sevgi, garamî şarkılar, mutluluk vs. temalar üzerine şiirler hazırlamıştır (Terzibaşı; 2013: 229). Aruzda ustalık göstermesine rağmen bazen hece ve serbest ölçülere başvurarak kendine özgü bir şiir anlayışı kurabilmiştir. Edebiyatın çeşitli yollarıyla toplum meselelerini aydınlatmaya çalışan Akasya'ya dönemin birkaç yurtiçi ve yurtdışı süreli yayını sayfalarını açmıştır. Irak'ta da Kardeşlik dergisi ve Afak gazetesinde çeşitli yazıları yayınlanmıştır. Türkiye'de; Fuzuli ve Kardaşlık dergilerinin sütunlarda farklı tarihlerde yazıları yer almıştır. Akasya'nın, "Kerkük" (Akasya; 1999: 58) ve "Bir Anı, Bir Şarkı" (Akasya; 2002: 37) başlıklı iki anı yazısı Kardaşlık dergisinin farklı iki sayısında çıkmıştır. Bu tür yazılarında da zengin şahsî tecrübelerinden yola çıktığını tespit etmek mümkündür. Akasya'nın çeşitli süreli yayınlarda çıkan şiir ve anıları bugüne kadar kitaplaştırılmamıştır.

Roman sahasında Akasya'nın roman sanatında ilk kalem denemesi olan ve 2009 yılında çıkan Evrende Bir Elma başlıklı romanı Çağdaş Irak Türkmen Edebiyatı'nda ilk bilimkurgu romanı olarak kaydedilmiştir. Akasya'nın romancılık anlayışı ve roman sanatıyla ilgili görüşleri benimsediği mimarlık, bilimkurgu, ütöpik vs. düşüncelerinin etkisi altında hareketlendiği oldukça açıktır. Hatta romanın adından bile bilimkurgu üzerine inşa edildiği kolayca anlaşılmaktadır. Ayrıca hazırladığı romanın son

sayfalarına Orhan Pamuk'un Benim Adım Kırmızı (Pamuk; 2017: 1) adlı romanında yaptığı gibi fantastik gezegen çizimlerini ve grafik taslaklarını eklemiştir. Akasya'nın fantastik gezegenler üzerine kurduğu romanı daha çok akraba, aşk, madde, arkadaş, teknoloji, bilim, aile, kazanma, doğru-yanlış, mutluluk, ölüm vb. temalar üzerine kurgulanmıştır.

Evrende Bir Elma romanında mevcut olan bireysel-toplumsal konuları doğal ve canlı fantastik bir bakış açısıyla işlemiştir. Romanda yazarın kullandığı sözcükler toplumun günlük yaşamında aşına olduğu sözcüklerden değildir. Irak Türkmen romancısı olmasına rağmen Bahattin Akasya, romanında hiçbir şekilde Irak Türkmençesi'nin yöresel kelimelerine başvurmamıştır. Yazdığı romanın konusuna göre uygun bir dil ve anlatım özelliği geliştirerek okuyucunun karşısına çıkmıştır. Akasya'nın romanında ve sanat anlayışında kullandığı resmî Irak Türkmençesi veya Türkiye Türkçesi'ne hâkim olduğu söylenebilir. Evrende Bir Elma, Akasya'nın ilk ve son romanı olmasına rağmen bir romancı olarak Irak Türkmen romanında kendisine yer edinmesini sağlayan özelliği, kitabın ilk bilimkurgu romanı olmasıdır.

Doğduğu şehrin halkı ve akrabaları tarafından Baha Salihî veya Bahaettin Salihî adlarıyla meşhur olmasına rağmen Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşamaya başlamasından itibaren Bahattin Akasya adını kullanmış ve ölümüne kadar benimsemiştir.

ÜRÜNLERİ

Bahattin Akasya'nın edebî ürünleri; türleri sırasına göre yayın yeri, yayın yılı ve baskı tarihleriyle birlikte alttaki şekilde sıralanmıştır.

1. Şiir

Samanyolu; 1. baskı, İstanbul, 6 Aralık 2002.

2. Roman

Evrende Bir Elma; Yaylacık Matbaacılık, 1. baskı, İstanbul, 2009.

3. Araştırma

Gezegenlerin Zaman Birimleri; 1. baskı, İstanbul, 20 Eylül 2002.

ÇALIŞMA

1. Evrende Bir Elma Adlı Eserin Tanıtımı

Bahattin Akasya'nın Evrende Bir Elma başlıklı bilimkurgu romanı, 2009 yılında 978-9944-62-860-0 ISBN numarasıyla İstanbul'da neşredilmiştir. Yayıncılık tarafından basılan eserin editörlüğünü Suphi Saatçı'nın, kapak ve sayfa tasarımını ise Ercan Şimşek'in yapmıştır. Bu bilgiler yazarın kitabı kendi imkânlarıyla neşrettiği izlenimi bırakmaktadır. Eser Türkiye Türkçesi ile yazılmış olup toplamda 157 sayfadır. Bunun ilk 117 sayfası "Evrende Bir Elma" isimli bilimkurgu romanını oluştururken geriye kalan 40 sayfada "Evren" ve "Astronomide Beş Buluş Bir Teorim" isimli ansiklopedik bilgiler içeren, herhangi bir kurgunun olmadığı tahkiye dışı iki yazı yer almaktadır. Bu yazıların romanla herhangi bir bağlantısı yoktur. Bu nedenle söz konusu yazıları çalışmamızın dışında tuttuk. Kurgu, tür açısından bilimkurgu romanı olarak rahatlıkla sınıflandırılabilir.

2. Konu

XXI. yüzyılda teknolojinin gelişmesi sonucu güneş sistemi dışında yer alan Okyida adlı bir gezegene ışınlanan Dünyalı bir astronot ile burada tanışıp evlendiği bir kadının başından geçen olaylar romanın konusunu oluşturur. Her ne kadar temelde bu konu olsa da roman, adeta iki halkalı vakanın birbiri içerisine geçirilmiş hâlidir. XXI. yüzyılda Eris adlı bir astronot, uzayda gezinirken görmüş olduğu Okyida isimli bir gezene ışınlanır. Burada tanıdığı Elma adlı bir kadına âşık olur ve evlenirler. Böylece toplumu içinde bulunduğu bütün kötülüklerden kurtarıp ilerlemeye, daha düzgün işleyen bir yönetime kavuşturmaya ve mükemmel bir toplum kurmaya davet eder. Romanın yarısını bu konu oluştururken bir yerden sonra bu kahramanlar tamamen olaydan çıkar. Bu sefer Gaymur ve Rinsa isimli çiftin aşk serüveni başlar. Bu iki isim de evlenerek çocuk sahibi olurlar ve roman son bulur.

3. Yapı

Evrende Bir Elma isimli bilim kurgu romanın yapısını vaka, zaman, mekân, şahıs kadrosu, dil ve üslup, anlatıcı ve bakış açısı olmak üzere altı başlık altında incelenecektir.

3.1. Vaka

Olup geçen şey (Tekin; 2016: 69) anlamına gelen vaka, bir müddet zarfında cereyan eder. Bu tanımdan yola çıkarak Evrende Bir Elma adlı bilimkurgu romanının yapısal özelliği, eser üç farklı bölüm hâlinde yazılmış ve her bölümde “Evrende Bir Elma, Evren” ve “Astronomide Buluş Bir Teorim” farklı başlıklarla adlandırılmıştır. Böylece olayların bütünlüğü ve diğer unsurlar arasındaki organik bağın güçlendirilmesi yerine tamamen birbirlerinden bağımsızdır. Romandaki “Evrende Bir Elma” başlıklı bölümdeki vaka cereyanları aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

XXI. yüzyılın başlarında, Dünya'da ışık hızında uçan uzay gemileri imalatı başlar ve ısınma istasyonları kurulur, bütün insanlar uzayı gezinmeye başlar. Küresel ısınma dünyanın karşı karşıya kalmış olduğu yeni bir sorundur. Gezegenlerin yörüngesi Güneş'e doğru kaymaya başlar, Merkür Güneş'e düşerek yanar. Güneş'e uzaklığı itibarıyla Venüs birinci, Dünya ise ikinci gezegen hâline gelir. Bu durum Ekvator Kuşağı'nın yaşanılmaz derecede ısınmasına ve insanların kutuplara yerleşmesine sebep olur. Bazı insanlar ise diğer gezegenlerde yaşamaya çalışır.

Araştırma yapıp bilgi edinmesi için dünyanın en iyi astronotu iki milyon ışık yılı uzaklıkta komşu gökdaya gönderilmek istenir. İki güneş arasındaki zifiri karanlığa düşmemeleri ve Dünya şartlarına sahip, yaşamın olduğu bir gezene indirilebilmeleri için gerekli hesaplamalar yapılır. Kaptan Körk tarafından astronotlar komşu gökdaya ısınlanır. Işık hızında gittiğinden onun için zaman durur, gözünü açıp kapayınca kadar planlanan yere varmış olurlar. Gerekli araştırmaları yapmak için en az on yıl kalmaları gerekir fakat astronotlar çok becerikli olduklarından bir yıl içerisinde komşu gökadanın haritasını yapar ve araştırmalarını sonlandırır. Tekrar

kendilerini Dünya'ya ışınlarlar. İki milyon yıl gidiş, iki milyon yıl dönüş yani toplamda dört milyon yıl sonra Dünya'ya varmış olurlar. Bıraktıkları kimseleri bulmaları olanaksızdır. Yalnız Kaptan KÖrk ve Eris'i bulurlar. Çünkü onlar da sıkça uzay seyahatleri yaptıkları için zaman onlar için de durmuştur. Astronotlar ellerindeki harita ve raporları Kaptan KÖrk'e verirler.

Kaptan KÖrk, bu sefer de Eris'i komşu gökadayaya ışınlar. Eris, daha önce Dünya'da tanışmış olduğu metal bünyeli, kısa boylu, becerikli ve Dünyalıları çok seven uzaylılarla buluşur. Uzun bir süre orada kaldıktan sonra Dünya'ya geri döner. Eris, defalarca bu uzay seyahatlerini tekrarlar. Orada üç boyutlu çekilmiş filmleri ve uzay aracı projelerini Dünya'ya getirerek sanat ve endüstrinin gelişmesine katkı sağlar.

Eris, yine benzer bir uzay seyahati sırasında yumurta şeklinde bir gökadayaya rastlar. Dünya'dan 13,5 milyon yıl uzaklıktaki bu gökadayaya doğru gider. Bir de bakar ki Dünya'ya benzeyen çok renkli bir gezegen, kimsenin kendisini göremeyeceği ıssız bir yere iniş yapar. Biraz soluklandıktan sonra şehrin içine girerek halkın arasına karışır. Burada yaşayanların uzaylılara hiç benzemediğini aksine tıpatıp insanlara benzediğini görür. Yalnız Dünyalılarından daha uzun boylu olduklarını görür. Ortalama iki metre boylarındadır herkes. Ayrıca kılık ve kıyafetleri Dünya şartlarına nazaran çok modern ve şıktır. Eris üzerindeki kıyafetlerle kendisini hırpanî bir dilenci gibi hisseder. Bir mağazaya girerek kendisine uygun kıyafetler satın alır. Biraz daha dolaştıktan sonra gezegene İkiz adını verip söz verdiği uzaylı dostlarıyla buluşmak için başka gezegenlere seyahate çıkar .

Günler, haftalar, aylar birbirini kovalar. Dünya'ya dönmek üzereyken İkiz aklına gelir, bir daha uğramak ister. İlk gelişinde olduğu gibi تنها bir yere iniş yapar. Uzakta bir şehir görür, gidip tekrar halkın arasına karışır. Cebindeki bir aygıt sayesinde oranın dilini çözmeye çalışır. Kulağına bir kulaklık takarak ses alıcı mikrofonu da göğsüne ilaştırır. Şehrin Pazar yerine girer. Pazarcılarının bağrıışlarını, halkın konuşmalarını bu cihaz yardımıyla tek tek kaydeder. Bu cihaza bağlı bir cep bilgisayarı sözcüklerin

anlamlarını çözerek Eris'in beynine gönderir. Böylece Eris, bu kelimelerin tamamını hızlı bir şekilde öğrenmiş olur. Daha sonra ısınlanarak tekrar Dünya'ya döner.

Eris, bu uzay seyahatlerini gerçekleştirirken ışık hızında hareket ettiği için zaman onun için durur fakat kâinatta akmaya devam eder. Bu nedenle Dünya'ya her geldiğinde onu tanınmayacak kadar değişmiş bulur. Bu sefer gittiğinde Kaptan Körk dahil birçok astronot arkadaşının da ölmüş olduğunu anlar. Her uzaya gittiğinde karısı ve çocuklarını kaybediyor, döndüğünde tekrar evleniyordu. Koskoca evrende yapayalnızdır, hiçbir dostu ve tanıdığı kalmamıştır. Eris, döndüğünde Dünya'yı bulamama endişesiyle milyarlarca ışık yılı uzaklıkta bulunan gezegenlere gitmeye cesaret edemez artık. Birçok arkadaşı farklı gezegenlere yerleşmiş olmasına rağmen o, bir türlü Dünya'yı terk edemez. Fakat Okyida'yı kendi verdiği isimle ikiz'i gördükten sonra bu fikri değiştirmeye başlar. Bu nedenle sık sık oraya gider ve oranın dilini öğrenmeye çalışır. Yine böyle bir gidişinde Tusamba Cumhuriyeti'nin başkenti Karmita şehrine iniş yapar. Burada çok güzel bir kız görür ve görür görmez ona âşık olur. Bu kız romana da ismini veren Elma'dır. Kızla tanışmaya çalışır fakat kız ne Dünya'yı ne Güneş sistemini ne de Samanyolu galaksisini bilir. Sohbetleri esnasında kızıdan Okyida'da yalan söylemenin yasak olduğunu ve yalanı tespit edilen kişilerin serçe parmaklarının kesildiğini öğrenir. Uzunca bir süre oturduktan sonra tekrar aynı yerde görüşmek üzere sözleşirler.

Okyida'da kullanılan zaman Dünya'dakinden farklı olduğu için Eris, Elma ile görüşeceği zamanı hesaplayarak tespit eder. Elma'dan ayrıldıktan sonra tekrar oranın dilini öğrenmek için sokak sokak gezmeye başlar. Okyida'da ısınlanma henüz keşfedilmediği için Elma'nın uzay hakkında pek bir malumatı yoktur. Eris, randevu saatinde meydanda aynı ağacın altındaki banka oturur. Sabırsızlıkla Elma'nın gelmesini bekler. Elma gelir saatlerce otururlar ve bu buluşmalar günlerce sürer. Her görüşmede Elma, Eris'e onunla ilgili sorular sorarak onu daha iyi tanımak ister. Eris de olan biteni harfi harfine anlatır. Eris, Okyida'da kaçak olduğu için tedirgindir.

Kaldığı otelin resepsiyon görevlisi her akşam kimlik ister ama o, türlü bahanelerle onu oyalar. Dünya'ya da gidemez çünkü şayet ışınlanacak olsa zaman onun için duracak ama Elma için akmaya devam edecek ve bir dahaki gelişinde Elma çoktan ölmüş olacak. Bu nedenle Eris bir çözüm yolu bulabilmek için düşünür.

İlk görüşmelerinde Elma'ya kendisiyle Dünya'ya gelmesini teklif eder. Fakat eğer kendisiyle gelirse anne ve babasını bir daha hiç göremeyeceğini de belirtir. Elma bunu kabul etmez. Işınlanma işini tam olarak anlayabilmesi için Eris, kendisiyle beraber Elma'yı da orada bulunan bir nehrin karşı tarafına ışınlara. Elma en son eğer ailesi de kendisiyle beraber Dünya'ya gelirse kendisiyle evlenerek Dünya'ya geleceğini söyler. Eris buna çok sevinir. Fakat bu kadar kişinin beraber ışınlanabilmesi için elindeki cep ışınlama aletinin yetersiz olduğunu, bunun için bir ışınlama istasyonuna ihtiyaç olacağını belirtir. Elma, bu konuyu anne, babasıyla konuşup tekrar görüşmek üzere ayrılır. Eris, alacağı cevabı sabırsızlıkla beklemektedir. Ona kaldığı otelin kartını verir.

Elma, konuyu anne babasına açınca babası Tanun, Eris'i yarın getir, bir görelim, konuşalım, ona göre karar verelim; der. Elma, Eris'i arayıp yarın öğleden önce Okyıda saatıyla 4 banda, Dünya saatıyla 9.36'da kendisini alacağını söyler. Eris, sabırsızlıkla ertesi sabahı beklemeye başlar. Randevu saatinde meydana gelir. Elma onu beklemektedir. Beraber Elma'nın evine giderler. Kapıyı Elma'nın annesi Satavo Hanım açar, tanışır. İçeriye geçerler, Elma'nın babasıyla da tanışır. Eris, olan biteni baştan sona bir de Elma'nın babasına anlatır. Baba, ışınlama istasyonu kurup kuramayacağını sorar. Eris, elektrik ve makine mühendislerinin yardımıyla yapabileceğini söyler. Tanun Bey, tanıdığı mühendisler olduğunu söyleyerek onlarla konuşup kendisine tekrar haber vereceğini belirtir. Bu şekilde anlaştıktan sonra Eris oteline geri döner.

Üç gün sonra Elma Eris'e telefon açar ve onu eve beklediklerini söyler. Eris, eve vardığında Elma'nın babası, arkadaşlarıyla konuştuğunu, arkadaşlarının bu konuyla

ilgilendiklerini söyler. Yalnız Elma'ya gösterdiği gibi kendileri de ışınlanmayı görmek isterler. Eris, ne zaman isterlerse onlara ışınlanmayı gösterebileceğini belirtir. Tanun Bey, birkaç telefon görüşmesi yapar ve dört kişilik bir mühendis grubu eve gelir. Eris, onlara ışınlanmayı gösterir. Hepsi hayran kalır. Mühendisler ona yardım edeceklerini ifade ederler. Mühendislerden Niket Bey, kendisine haber vereceklerini söyleyerek müsaade ister. Aradan birkaç gün geçtikten sonra bu olay tüm ülke tarafından duyulur. Bütün gazeteciler Tanun Bey'in evine akın eder adeta. Aynı zamanda ülkedeki düğün organizasyonları Elma ile Eris'in nişan ve düğününü yapmak için sıraya girerler. Ücretsiz yapacaklarını beyan ederler, hatta bazıları para dahi teklif eder.

Birkaç gün sonra Niket Bey ve mühendis grubu Eris'i arayarak belediyenin bu iş için kendilerine bir bina tahsis ettiğini, istedikleri zaman uzay istasyonuna başlanabileceğini belirtir. Hemen yarın işe başlamak üzere sözleşerek ayrılırlar. Eris, o akşam Tanun Beylerde misafir olur. Elma ile onun nişanı kararlaştırılır.

Sabah olunca Tanun Bey ile Eris belediyenin tahsis ettiği binaya uzay istasyonunu kurmak üzere giderler. Eris'in cep ışınlama aletinin büyük bir örneği yapılacaktır. Uzay istasyonunun yapımı devam ederken Eris ile Elma nişanlanıp bir süre sonra da evlenirler. Bu esnada uzay ışınlama istasyonu da tamamlanmış olur. Önce cansız eşyaları, sonra fare, daha sonra ise suçlu insanlar başarıyla ışınlanır. Okyida'da herkes bunu konuşur olur. Gezegendeki diğer ülkeler de bu istasyondan kurmak ister. Bu sayede Eris ve ekibi kısa sürede zengin olur. Eris aynı zamanda cep ışınlama cihazları üreten bir fabrika da kurar. Başına da elektrik mühendisi olan kayın biraderi Nikato'yu koyar. İnsanlar araç almak yerine bu cihazlardan satın almaya başlarlar.

Elma çalıştığı Karmita Üniversitesi'nde estetik profesörü olur. Eris'in yüzüne de birkaç operasyon yaparak onu güzelleştirir. Eris artık Okyidalılar kadar yakışıklıdır. Elma'nın kardeşi Nikato ile sevgilisi Kuzide, muhteşem bir düğünle evlenirler. Elma

ile Eris'in iki kızı olur: Tira ve Sinti. Nikato ile Kuzide'nin de Nubi isimli bir oğulları ile romanın devamında asıl karakterlerden biri hâline gelecek olan Rinsa isimli bir kızları olur.

Uzay çağının gelmesiyle, Okyida'da hayat çok değişir. Her konuda hızlı bir yozlaşma yaşanır. Her şeye rağmen başta gençler olmak üzere bu değişimden memnun olanlar da vardır. Bunlardan biri de Sontira ve Herison ailesinin yaşlı bahçıvanının oğlu Gaymur Satuk'tur. Dünya ile ilgili anlatılanları duyunca orayı merak etmeye başlar. Gaymur, Okyida'da kalırsa hiçbir şey olamayacağını, Dünya'ya gitmesi hâlinde belki daha iyi imkânlarla sahip olabileceğini düşünür. Bu konuda Eris'ten yardım ister. Eris, Gaymur'a Dünya hakkında bildiği her şeyi anlatır, tüm Dünya'nın kullanmış olduğu yapma dili cihaz yardımıyla Gaymur'un zihnine aktarır ve ona hiçbir iş bulamazsa dahi boyu Dünya standartlarına göre çok daha uzun olduğu için rahatlıkla mankenlik yapabileceğini söyler.

Gaymur'un babası oğlunun gitmesini hiç istememesine rağmen oğlunun isteğini görünce ona engel olmak istemedi. Yanına birkaç değerli mücevher alıp anne ve babasıyla vedalaştıktan sonra Dünya'ya ışınlanır. İki metre yirmi santim boyunda ve oldukça yakışıklı olan Gaymur, Dünya'da nereye gitse bütün gözler ona çevrilir. Hemen bir konfeksiyon mağazasına girerek sahibiyle mankenlik yapmak için konuşur. Tayfur isimdeki bu adam, kendisinin mankenlik işi olmadığını söyleyerek onu bu konuyla ilgili Deniz isminde bir dostuna yönlendirir. Deniz Bey işlerin pek yolunda olmadığını ama Tayfur Bey'in hatırına kendisini işe alacağını söyler. Gaymur orada çalışmaya başlar. Oteller pahalı olduğundan dolayı Fatma isminde bir kadının yanında pansiyoner olarak kalır.

Uzun bir süre Dünya'da çalışan Gaymur, burada da bir geleceğinin olmadığını anlar. Okyida'yı bırakıp buraya geldiğine pişman olur. Çaresizce gelmişken kısa yoldan para biriktirmenin yollarını arar ve bulur da. Okyida'dan getirdiği değerli eşyaları satar, şimdiye kadar biriktirmiş olduğu paraları da ekleyerek bazı dükkânların devrini

alır. İşletmelerini güvendiğı bir avukata devrederek birkaç yıl uzaklıktaki gezegenlere ışınlanır. Bunu defalarca yapar ve her geldiğinde birkaç yıllık kârı birikmiş olur. O da bu paralarla yeni dükkânlar alır. Böylece kendisi için kısa ama Dünya için uzun süren bir zamanın sonunda yüklüce bir servete sahip olur. Daha sonra tüm mal varlığını satarak bunları mücevherata çevirir ve tekrar Okyida'ya ışınlanır.

27 milyon yıl aradan sonra geldiğı Okyida'yı bir hayli değişmiş olarak görür. İki taksi tutarak bir otele yerleşir. Doğruca babasının bahçıvanlık yaptığı villalara bakmaya gider fakat villaların yıkıldığını yerine apartmanlar yapılmış olduğunu görür. Deniz kenarında تنها bir yerde bir villa alır. Bir süre sonra kendi villasının yanında başka bir villanın inşaatına başlanır.

Babasının bahçıvan olarak çalıştığı evin kızı Rinsa'dır karşısındaki. Kız annesine çok benzediğı için önce Kuzide Hanım zanneder fakat hemen onun Rinsa olduğunu anlar. Oysa kendisinin yıllar önce ölmüş olması gerekirdi diye düşünür. Rinsa, Gaymur'un sevdiği ama bahçıvan çocuğı olduğu için alamayacağını bildiğı için Dünya'ya ışındığı kızıdır. Oturup sohbet etmeye başlarlar. Rinsa'nın zamanında onu sevdiğini, bu nedenle kendisinden hemen sonra Dünya'ya ışındığını hatta Dünya'da iken kısa sürede para biriktirmek için yaptığı ışınlanmalar sırasında yaşları birbirine yakın olsun diye Rinsa'nın onun peşinden hep ışındığını öğrenir.

Rinsa ile Gaymur kısa süre içerisinde anlaşır ve evlenirler ve Rinsa'nın villasına yerleşirler. Çocuk yapıp yapmama noktasında bir türlü anlaşamazlar. Daha sonra Gaymur'un villasına genç bir çift talip olur: Ketlin ve Suta. Gaymur villayı bu çiftle satar. Kısa sürede onlarla arkadaş da olurlar. Ketlin ve Suta Naumi çiftinin çocuk yaptıklarını duyunca onlar da çocuk yapmaya karar verirler. Çiftler, her gün birinin evinde bir araya gelerek muhabbet ederler.

Suta bir erkek çocuğı dünyaya getirir. Adını Zimsa koyarlar. Hemen akabinde Rinsa da doğum yapar. Onun da bir erkek çocuğı olup adını Rayan koyarlar. Bir zaman sonra bu iki villanın yanına üçüncü bir villa yapılır. Buraya da Piroşka ve Kasto Pola

çifti yerleşir. İki çiftimiz yeni komşularıyla da kısa süre içerisinde tanışıp anlaşmaya başlarlar. Çiftler her akşam birinin evinde oturup sohbet ederler. Sohbetin konusu genellikle doğacak olan çocukları birbirleriyle evlendirmek üzerinedir. İlk iki çocuktan sonra sırasıyla Piroşka ve Kasto'nun Niva adlı bir kızları, Rinsa ve Gaymur'un Zined adlı bir kızları, Ketlin ve Suta'nın İnka isimli bir oğulları ve Piroşka ile Kasto'nun ikinci çocukları olan Omert isimli bir oğlan çocuğu doğar. Böylece her aile iki çocuk sahibi olmuş olur ki Okyida'da nüfus düzenlemesi olduğu için iki çocuktan fazla yapmak yasaktır. Fakat bazen ülke nüfusu azalınca üçüncü çocuğa izin verilir.

Bir buçuk yıl sonra Okyida nüfusu azalmış olduğu için kısa bir süreliğine ailelere üçüncü çocuk yapma hakkı tanınır. Haberi duyan çiftlerimiz bayram eder. Akşama toplanan üç aile de çocuk yapmaya karar verir. Baharın ilk günlerinde ilk önce Rinsa'nın bir oğlu doğar. Adını Karpay koyarlar. Daha sonra Ketlin'in Suzi isimli bir kızı ve Piroşka'nın da Ekina isimli bir kızı doğar. Böylece her aile üç çocuk sahibi olmuş olur. Yıllar sonra, bu çocuklardan Zined ile Zimsa birbiriyle evlenir. Omert ile Suzi, İnka ile Ekina ve Nivay ile Rayan da birbirleriyle evlenmek üzere anlaşır. Karpay ise bu ailelerin çocuğu olmayan okuldan Rozina isimli bir kızla evlenme kararı alır. Roman burada biter.

Yukarıdaki özetle görüldüğü gibi, iki halkalı vaka içeren bilimkurgu romanı tamamen ütöpik dünya üzerine kurgulanmıştır.

Ana Düğüm: roman birbirinden neredeyse tamamen bağımsız diyebileceğimiz iki halkalı vakadan meydana geldiği için ana düğümü belirlemek oldukça zordur. Romanın başında merak ettiğimiz Elma ile Eris ilişkisinin akıbetinin nasıl sonuçlanacağı romanın yarısında çözülür ve yerini Rinsa ile Gaymur aşkına bırakır. Asıl merak unsuru, aslında kitabın başında itibaren gezenler arası seyahatin oldukça kolay olduğu bu ilginç çağın nereye varacağıdır. Fakat bu konuyla ilgili herhangi bir sonuca varılmaz. Ana düğüm çözülmeden roman biter.

Yardımcı Düğümler: eserde yardımcı düğüm diyebileceğimiz bir hayli merak unsuru bulunmakla beraber bunların çok kısa sürede çözümleniyor olmaları teknik anlamda bir kusur sayılabilir. Birkaç sayfa bile sürmeyen, bazen bir sonraki sayfada bazen bir iki paragraf sonrasında çözülen ve yardımcı düğümler olarak gördüğümüz merak unsurlarından bazılarını şöyle sıralayabiliriz:

Eris, Okyida'da nelerle karşılaşacak?

Elma, yarın Eris'le görüşmeye gelecek mi?

Elma, Eris'in başka bir gezegenden olduğunu öğrendiğinde nasıl bir tepki verecek?

Elma'nın ailesi Eris'i nasıl karşılayacak?

Eris, ışınlanma sistemini kurabilecek mi?

Gaymur'un villasının yanına yapılan yeni evin sahibi kim?

Bahattin Akasya, vaka cereyanları arasında bağlantıyı sağlarken geçişlerin birçoğunu tesadüf, açık, kopuk gibi geçişlerle sağlayıp yapmıştır. Bu nedenle kurmaca metnin bütünlüğü açısından romana bakılacak olursa, metinde bazı ara düğümlerin, ana merak unsuruna bağlanamadığı ya da ondan kopuk durduğu söylenebilir. Ancak gelişen aksiyon içinde romanının her iki merkezi kişisi ve onlarla temasta olan şahıslar bütün isteklerine kavuşurlar.

3.2. Zaman

Zaman; romanın esasî öğelerinden biridir. Zaman kavramı insan ve yaşamla ilgilidir. Evrende Bir Elma adlı bilimkurgu romanı, zaman hakkında oldukça açık ifadelerle zengindir. Bu nedenle romanda zamanla ilgili birçok sözcük ve kelime gruplarıyla karşılaşılır. Romanda başvuru olan çağ, romancı Bahattin Akasya'nın yaşadığı çağdır. Ancak eserin asıl zamanı XXI. yüzyıldır. Bu kitabın ilk cümlesinden şöyle anlaşılmaktadır: "Yerminci birinci yüzyılın başlarında" (Akasya; 2009: 5). Yazar her ne kadar eserine böyle başlıyor olsa da bilimkurgu tarzında olan bu romanda, uzayda ve gezegenler arası yapılan seyahatler için milyon senelerle ifade edilen zamanlar söz konusudur. Yazarın bu noktada bir açmaza veya çıkmaza girdiği

söylenabilir. Eserin başlangıç noktası XXI. yüzyıl olsa da ilerleyen sayfalarda bunu söylememiz mümkün değil. Eserin vaka zamanı ile anlatma zamanı aynıdır. Yazar anlatıcı olayları anbean aktarmaktadır. Kitabın yazılış zamanını da yayınlandığı tarihî temel alacak olursak yazıldığı tarih, vaka zamanı ve anlatma zamanının aynı olduğunu söylenebilir.

Evrende Bir Elma başlıklı bilimkurgu romanında başvuru yapıp zaman dilimleri: “100.000 yılın içindeydi, 2 milyon dönüş, 2 milyon gidiş, 2 milyon ışık yılı, 27 milyon yıl aradan sonra, 27 milyon yıl geri gitmiş, 27 milyon yıllık bir serüveni, 4,4 yıl uzaklıktaki komşu yıldız gelir, 50 ışık yılından, aradan yirmi yedi milyon yıl geçmiş, birkaç milyon yıl uzamıştı, gün 86400 saniyeye veya 5184000 saliseye bölünmüştür, Milyarlarca yıl uzamış olur, otuz beş milyar yaşındadırlar, saat 9,5 ban geçti, Yerminci birinci yüzyılın başlarında” gibi zaman ölçütleri zikredilmiştir.

Zaman adına romanda en ilgi çeken nokta şüphesiz Okyida için kurmuş olduğu yapay zamandır. Zira Okyidalılar bizim gibi gün, hafta, ay, yıl sistemine dayalı bir zaman çizelgesi kullanmamaktadırlar. Okyidalılar doğal bir zaman birimi olan günü daha ufak zaman birimlerine birkaç defa bölmüşler. Bu bölünme ondalık sistemle yapılmıştır. Okyida’da ondalık zaman birimleri mevcuttur. Kısaca Okyida’da zaman dilimleri alttaki şekildedir:

“100.000 an = 1 gün

10 an = 1 onan

10 onan = 1 yüzan

10 binan = 1 onbinan = 1 ban

10 ban = 1 yüzbina = 1 onban = 1 Okyida günü” (Akasya; 2009: 14).

Üstte görüldüğü gibi yapay zaman dilimi romanda; “Okyida’lılar doğal bir zaman birimi olan günü, daha ufak zaman birimlerine birkaç defa bölmüşler, en son olarak Okyida birleşmiş cumhuriyetler birliği, modern sayı sistemini seçmiş, günü ondalık

sayı sistemine bölmüş, ondalık zaman birimlerini" (Akasya; 2009: 12) günlük hayatlarında kullanmışlardır.

Yazar Okyida'da geçen vaka cereyanlardan bahsederken tutarlı bir şekilde bu zaman dilimlerini kullanmaya çalışmıştır:

"Eris öğleden sonra saat tam on altıda randevu yerinde beklemeye başlar. Okyida saati ondalık olduğundan 667 yüzana rastlar, Elma saat 67 binan civarında randevu yerine gelir, Eris Elma'yı ayakta karşılar" (Akasya; 2009: 25), "İki gün Elma randevuya gelmez, Eris de Elma'dan korktuğu için davetsiz evlerine gitmeye cesaret edemez, üçüncü gün saat 35 binanda Elma telefon eder, Eris sevincinden uçmaya başlar" (Akasya; 2009: 30).

Kurguda başvuru zaman dilimlerine başka bir örnekte Eris, "otuz beş milyar yıldır Evreni geziyor, Okyida gibi üç beş tane ya görmüş ya da görmemiş, Okyida Eris'ten başka hiçbir Dünyalı tarafından otuz beş milyar yıldır hâlâ keşfedilmemiş, eğer keşfedilmiş olsaydı şimdi Okyida bozulmuştu, tadı tuzu kalmamıştı, bu gerçeği her Okyidalı'nın bilmesi lazım. İki metre on santim boyunda çok yakışıklı bir delikanlı elektrik fakültesi son sınıfında" (Akasya; 2009: 42) şeklinde iki gezegen arasındaki serüvenini ve zaman farklığını dile getirmektedir.

Yapay zaman ölçütlerine diğer örnek olarak aşağıdaki kısım gösterilebilir:

"Astronomumuz çok zeki ve becerikli olduğu için, bir yılda komşu gökadanın haritasını yapar ve araştırmalarını bitirir, Dünya'ya dönüş için kendini ışınlar, gözünü kapayıp açıncaya kadar Dünya'ya dönmüş olur, 2 milyon yıl gidiş, 2 milyon dönüş, Dünya'da 4 milyon yıl kadar bir zaman geçmiştir, bıraktıklarını bulması olanaksızdı" (Akasya; 2009: 6).

Üstteki alıntıda, Okyida gezegeni ile yer gezegeni arasındaki zaman çeşidi, gidiş ve dönüş mesafelerinin ne kadar uzun ve farklı olduğu rahatlıkla fark edilmektedir.

Evrende Bir Elma bilimkurgu romanı zaman bakımından vaka cereyanları kronolojik olarak eser boyunca bozulmadan art arda daraltılıp sıralanmıştır. Son olarak

örneklerle gösterildiği gibi adı geçen bilimkurgu romanında işlenen zaman bugüne kadar hiçbir şekilde idrak edilmemiş, yaşanmamış, geleceğe ait bir zaman söz konusu bile olmamıştır.

3.3. Mekân

Mekân; vaka zincirinde ifade edilen hadiselerin canlandırma yeridir. Evrende Bir Elma adlı romanın mekânı oldukça geniştir, çünkü eserdeki vaka cereyanları birden daha fazla farklı gezegenlerde meydana gelir. Bunlar eser genelinde üç şekilde sergilenmiştir. İlki romanda zikredilen; “bahçe, deniz, kutup, nehir, pazar, sokak” gibi açık mekânlara azda olsa gerçek yaşamdan seçilmişlerdir. İkincisi eserde “ev, gazino, hapisane, hastane, salon, villa, belediye binası, ısınanma istasyonu” gibi kapalı mekânlara yer verilmiştir. Son olarak üçüncü mekân unsuru ise bilimkurgu, gerçekdışı, fantastik, uydurulmuş, gerçek yaşamda görülüp görülmeyen: “cennet, dünya, evren, gökada, güneş, İkiz gezegeni, Merkür, Okyida Gezegeni, Pirminato, Samanyolu, Sile, Tanyo Yıldızı, Uzay, Venüs, Kinato, Karmita Cumhuriyeti, Kitov Cumhuriyeti, Tusamba Cumhuriyeti” gibi mekânlardır. Bu “ütöpik yer, düş vatan, cihan dışı” gibi mekânlar gerçek mekânların ve dünyanın olumsuzluklarına, kötülüklerine, sıkıntılarına, çirkinliklerine karşı kurgulanmış ideal (Çetin, 2015: 138) mekânlardır.

Evrende Bir Elma adlı romanın mekânı oldukça geniştir. Bütün kâinat romana mekân yapılmış desek yerinde olabilir. Uzayda ve farklı gezegenlerde geçen roman Dünya’da başlar. Fakat başta Eris olmak üzere karakterlerin uzayda seyahat etmesiyle romanın mekânı sınırsız bir şekilde genişlemeye başlar. Fakat şu söylenebilir ki romanın çoğu Okyida adlı gezegende geçtiği için burası ana mekân sayılabilir. Okyida dışında başka gezegenler de yer yer mekân olarak kullanılmıştır. Romandaki mekânlar hayalî olduğu için tasvirler yok denecek kadar azdır. Çevre betimlemelerine oldukça az yer veren yazarın, romanını daha çok vakayı aktarma üzerine kurguladığı fark edilir.

Geniş mekânların dışında romanda farklı gezegenlerde farklı açık veya kapalı dar mekânlar da mevcuttur. Açık mekânlara örnek olarak meydan ve nehir kenarı önümüze çıkar:

...“Eris o kelimelerin hepsini öğrenmiş oldu, bu gezegende bir dilden fazla dil olduğunu da öğrenmiş oldu, meydana varınca Dünya’da hiç görmediği muhteşem bir meydana kendini buldu...” (Akasya; 2009: 9), “Nehir kenarında kimsenin olmadığı bir yerde anlatayım” (Akasya; 2009: 25).

Dünya’da ise kullanılan mekân kutuplardır. Buna dair beyan olmasına rağmen mekânın tasviri ile ilgili bir parçaya rastlamadık. Gaymur’un ilk uğradığı mağaza, iş yeri ve kaldığı pansiyon Dünya’daki kapalı mekânlar olarak zikredilebilir. Bu mekânlar hakkında da geniş bir bilgi eserde bulunmamaktadır.

Evrende Bir Elma adlı bilimkurgu romanında kapalı mekân örneği olan “belediye” binası alttaki şekilde anlatılmaktadır:

“Herkes işine gider, Tanun böyle Eris belediyenin tahsis ettiği binaya giderler, bekleme salonunu masalar ve sandalyelerle doldurulmuş bulurlar, mühendisler de ortaya konmuş büyük bir toplantı masasının etrafında oturuyorlar, Tanun beyle Eris de masanın etrafında gösterilen yerlere otururlar, toplantı devam eder, iş bölümü yapılır” (Akasya; 2009: 38)...

Alıntıda görüldüğü gibi birçok küçük ayrıntılarla “belediye” binasının içi ve kimler tarafından kullanıldığını dile getirmektedir.

Romancı mekân unsuru yoluyla “Okyida” gezegeni ile “Dünya” gezegeninin karşılaştırmasını şöyle ifade etmektedir:

“Okyida Dünya gibi yalan cenneti değildir. Dünya’lılar Okyida’yı keşfetmiş olsalardı, hepsinin küçük parmakları kesilirdi” (Akasya; 2009: 11).

Üstteki örnekte görüldüğü gibi iki gezegen arasındaki fiziki farkları ve üstlerinde yaşayan varlıkların fiziksel farklılıkları karşılaştırılmıştır.

Son olarak somut örneklerle gösterildiği gibi Bahattin Akasya'nın ilk ve son bilimkurgu romanında mekân ile vaka arasındaki bağa büyük özen gösterdiğini söylenebilir. Böylece mekân unsuru, romanın yapısına önemli katkıda bulunmaktadır.

3.4. Şahıs Kadrosu

Şahıs Kadrosu yerine Fransızca "actant" kelimesinin karşılığı olan "eyleyen" (Aktaş; 2017: 43) sözcüğü de kullanılabilir. İstanbul'da kitaplaştırılan Evrende Bir Elma başlıklı bilimkurgu romanında yer alan "Okyida" uzaydaki gezegende oldukça modern ve farklı bir zaman diliminde gerçekleşen vaka cereyanlarını içermektedir. Adı geçen roman vakası iki ana halkadan oluştuğu için iki merkez kişiye sahiptir. İlk halkanın en önemli merkezi figürü olan romanın kahramanlarından Eris'in çevresinde gelişen olaylar sürekli yeni bir boyut kazanır. Diğeri ise "iki metre yirmi santim boyunda olan yakışıklı Gaymur nereye gitse bütün gözler kendisine" (Akasya; 2009: 45) çevrilen ikinci halkanın baş kişisidir.

Evrende Bir Elma adlı bilimkurgu romanındaki vaka akışları adı geçen iki merkez kişi çerçevesinde gelişir ve sürekli yeni bir boyut kazanır. Eserde çok kalabalık bir şahıs kadrosuyla karşılaşılır. Bunlar romancı tarafından özel isim, alışkanlık, görev, önem ve rollerine göre birbirlerinden ayrılıp isimlendirilmiştir. Roman içerisinde "Akrabalar, Aşçı, Augustin, Bakıcılar, Başvezir, Bilimciler, Çalışanlar, Çocuklar, Dilbilimciler, Din adamları, Dört kişi, Dünyalılar, Elektrik mühendisler, Git Katip, Halk, Hemşire, Herison ailesi, Hıristiyanlar, Hindistan Padişahı, İnsanlar, Julius Sezar, Kardeşler, Makine mühendisler, Megolamon, Muhabirler, Muhasebeciler, Muhtar, Müdür, Müşteri, Nikah memuru, Okyidlılar, Papa Gregorius, Pazarcılar, Sontira, Ufocular, Yaşlı amca, Yetkililer, Yüz kişilik, Zenginler" gibi birçok şahıs ismiyle karşılaşılır ama vaka cereyanlarında hiçbir rol ve etkileri yoktur, sadece metin içerisinde yer almışlardır.

Roman genelinde “Cusus, Cellat, Takipçi, Yalancı dervişler” gibi “kart” kişilere de yer verilmiştir. Adı geçen şahıslar roman boyunca olumsuz eylemlerinden başka herhangi bir eylem sergilemezler. Bu nedenle hep kötü biri olarak kalırlar. Bunlara ek olarak roman genelinde sadece “Allah, Cebrail, Tanrı” gibi olağanüstü güçlere sahip olan insan dışı varlıkların eylemsiz olarak sadece isimleri de geçmektedir. Bahattin Akasya, romanında şahıs kadrosunun dağıtımında erkek ve kadın kahramanlar arasında eşitliği sağlamamıştır. Romanın her iki vaka halkasındaki merkezi figürü erkek kahramandan oluştuğu için şahıs kadrosu çalışmamızda erkek kahramanlardan başlamaktadır. Romanda oldukça geniş bir şahıs kadrosu bulunmakla beraber bunların fizikî ve ruhsal portreleri hakkında yok denecek kadar az bilgiyle karşılaşılır. Yazar, eserini tamamen vaka cereyanı aktarma üzerine kurduğundan dolayı roman için oldukça önemli olan bu hususları geri planda tutmuştur. Eserde yer alan şahıslar ve şahıslar hakkında bildiklerimiz şunlardır:

3.4.1. Erkek Kahramanlar

"Evrende Bir Elma" adlı romanda geçen olay örgüsünde toplam 21 erkek karakterle karşılaşılır. Bu figürler sırasıyla: Kaptan Körk, Astronot, Eris, Tanun, Niket, Nikato, Nubi, Gaymur, Karpay, Tayfur, Kasto, Kâtip, Tiras Bey, Tural Bey, Suta, Nufyat Bey, Zimsa, Rayan, İnka, Omert ve Karpay'dır.

Kaptan Körk; uzaya ışınlanma sisteminin başındaki kişi olarak okurun karşısına çıkar. Fizikî veya ruhsal portresi hakkında herhangi bir bilgi zikredilmemiştir. İlk başta bir astronotu komşu gökadayı ışınlayarak onun araştırma yapmasını sağlar. Daha sonra merkezi kişi Eris'i görevlendiren kişi yine odur. Eris, uzay seyahatlerine çıktığında zaman onun için durur ama kalanlar için akmaya devam eder. Bu gezilerden döndüğünde kendisi de uzay yolculuklarına çıktığı için Kaptan Körk'ü her geldiğinde Dünya'da bulur. Fakat Körk, seferi bırakmış olmalı ki yine böyle bir uzay seyahati dönüşünde onun öldüğü haberini alır.

Astronot; adlı kişi Eris'ten önce uzaya ışınlanan kişidir. Bu astronotun ismi bilinmemektedir. Onun hakkında romanda geçen bilgiler şunlardır: Kaptan K rk tarafından uzaya ışınlanan bu astronot, bir yılda komşu gökadanın haritasını çıkararak Dünya'ya geri döner.

Eris: "dünya'ya göre ben 35 milyar yaşındayım, 35 milyar yıldır" (Akasya; 2009: 36) evreni gezen Eris, "191 cm. boyunda ve komik" (Akasya; 2009: 21) biri olarak romanın ilk vaka halkasının başkişisi (Hazer; 2021: 808) veya merkezi kişisidir. şakacı, yakışıklı bir astronot olan Eris, Dünya'yı çok sevdiğinden dolayı yıllarca başka bir gezegene yerleşme fikrine karşı çıkmış, yaşam şartları her geçen gün bozulmasına rağmen seyahat ettiği gezegenlerden birine yerleşmemiştir. Bu düşüncesi yaşayanları uzaylı değil de Dünya insanları gibi kanlı canlı olan Okyida gezegeni buluncaya kadar bu böyle devam eder. Okyida'da Elma isimli bir kıza açık olan Eris, burada yaşamaya karar vererek bir daha Dünya'ya geri dönmez. Okyida'da uzay ışınlanma sistemini kurmasına rağmen Dünya'ya geri dönmez. Elma ile evlenip Okyida'da hayata gözlerini yumar.

Tanun; Elma'nın babasıdır. Eris'e yardım ederek Okyida gezegeninde uzay ışınlanma sisteminin kurulmasını sağlar.

Niket; Eris'in ışınlanma istasyonunu Okyida'da kuran mühendis grubunun başında yer alan yardımcı kişidir.

Nikato; Elma'nın erkek kardeşi olan Nikato "iki metre on santim boyunda çok yakışıklı bir delikanlı elektrik fakültesi son sınıfında" (Akasya; 2009: 35)  ğrencidir. Kuzide isimli sevgiliyle evlenerek Elma ve Eris'in komşusu olurlar.

Nubi: Nikato ile Kuzide'nin oğludur.

Gaymur; "iki metre yirmi santim boyunda olan yakışıklı Gaymur nereye gitse bütün gözler kendisine" (Akasya; 2009: 45)  eviren Karpay'ın oğludur. Romanın ikinci vaka halkasında Rinsa ile beraber merkezi kişi konumuna geçecektir. Okyida'da bir bahçıvan çocuğu olarak yoksul bir hayat yaşamaktansa Dünya'ya gidip orada şansını

denemek ister. İnsanlara nazaran çok daha uzun boylu ve yakışıklı olduğu için orada manken olarak çalışır. Daha sonra bazı dükkanlar alıp kısa süreli uzay seyahatleri yaparak zamanı hızla geçirmeyi ve kısa yoldan zengin olmayı başarır. Okyida'ya zengin bir iş adamı olarak geri döner. Milyonlarca yıl geçtiği için sevdiklerinden hiç kimseyi bulamaz. Yalnızca Rinsa onunla beraber uzay seyahatine çıktığı için yaşıyordur. Onunla evlenerek üç çocuk sahibi olurlar.

Karpay; adlı kişi Gaymur'un babasıdır.

Tayfur; Gaymur'un Dünya'ya ilk ayak bastığında yanına gittiği konfeksiyoncudur.

Onu arkadaşı Deniz'in mankenlik ajansına yönlendiren kişi de yine Tayfur'dur.

Kasto; Kasto Pola, Piroşka komşusudur.

Kâtip; Gaymur işe ilk başladığında kaydını yapan kişidir. İsmi romanda yer almamaktadır.

Tiras Bey; Gaymur ile Rinsa'nın ortak dostudur.

Tural Bey; Gaymur ile Rinsa'nın ortak dostudur.

Suta; Ketlin'in kocasıdır. Bir uçak şirketinin acentesinde çalışır. Kendisi ve eşi Ketlin siyahidir. Oldukça şakacı, cana yakın birisidir.

Nufyat Bey; Gaymur'un işlerinin başına müdür olarak tayin ettiği kişidir.

Zimsa; Suta ve Ketlin'in oğludur.

Rayan; Rinsa ve Gaymur'un oğludur.

İnka; Suta ve Ketlin'in oğludur.

Omert; Piroşka ve Kasto'nun oğludur.

Karpay; Rinsa ve Gaymur'un oğludur.

3.4.2. Kadın Kahramanlar

Romanda toplam 36 karakterden sadece 15 kadın karakter yer alır. Bu kadın karakterlerin sayısı, erkek karakterlerin sayısına ve rollerine kıyasla daha azdır. Romandaki kadın karakterlerin üstlendikleri roller sırasıyla: Elma, Satavo, Tira, Sinti, Rinsa, Kuzide, Deniz, Fatma, Ketlin, Piroşka, Niva, Zined, Suzi, Ekina ve Rozina'dır.

Elma; "186 cm. boyunda ve uzman doktor" (Akasya; 2009: 21) olduğu için Karmita Üniversitesi, Tıp Fakültesi'nde çalışan "oldukça güzel" doktorlardan biridir. Babaannesinin evinin büyük kızıdır. İlk vaka halkasında merkezi kişi Eris'in bir uzay seyahati sırasında onların gezegenlerine inmesiyle bir meydana rastlaşarak âşık olurlar. Eris'i ailesi ile tanıştıran kendi gezegenlerinde de uzay ısınanma sisteminin kurulmasına zemin hazırlayan kişidir. Eris ile evlenip onun Okyida'da kalmasını sağlar. Daha sonraları plastik cerrahi üzerine eğitim alarak profesör olur. Eris'e bazı operasyonlar yaparak onun da Okyidalılar gibi çok yakışıklı olmasını sağlar. Okyida'da ölür.

Satavo; Elma'nın annesidir.

Tira; Elma ile Eris'in iki kızından biridir.

Sinti; Elma ile Eris'in diğer kızıdır.

Rinsa; Nikato ile Kuzide'nin kızıdır. Romanın ikinci vaka halkasında Gaymur ile beraber başkarakter konumuna geçecektir. Gaymur'un Dünya'ya ısınanması üzerine onu seven Rinsa'da yaşları değişmesin diye onun peşinden Dünya'ya ısınanır. Onunla beraber Okyida'ya geri döner. Gaymur'un villasına yakın bir villa yaptırır. Rinsa "27 milyon yıldır Gaymur'u takip edip" Okyida'da karşılaşarak evlenerek üç çocuk sahibi olurlar. Uzun boylu, oldukça güzel bir kadındır. Gaymur'la çok mutlu bir evlilikleri olur.

Kuzide; Nikato'nun sevgilisidir. Düğünleri Elma ile Eris'in düğünüyle beraber yapılır.

Deniz; Gaymur'un Dünya'da çalıştığı mankenlik ajansının sahibidir.

Fatma; Oteller pahalı olduğu için Gaymur'un evinde pansiyoner olarak kaldığı yaşlı kadındır. İnancı bir Müslüman olarak anlatılan Fatma dünyanın gidişatından hiç memnun değildir.

Ketlin; Suta'nın karısıdır. Gaymur'un villasını alarak aileye komşu olur. Çok samimi bir komşuluk içerisine girerler. Daha sonra çocuklarını birbiriyle evlendirme kararı alırlar.

Piroşka, Niva'nın kızıdır.

Niva; Piroşka ve Kasto'nun kızıdır.

Zined; Rinsa ve Gaymur'un kızıdır.

Suzi; Suta ve Ketlin'in kızıdır.

Ekina; Piroşka ve Kasto'nun kızıdır.

Rozina; Karpay'ın sevgilisidir.

Eserde adı geçen şahısların arasındaki akrabalık bağları alttaki şemada gösterilmiştir:

S	İSİM	ANNE	BABA	SOYADI	YAŞ	
					YIL	GÜN
1	Zimsa	Ketlin	Suta	Naumi	5	312
2	Rayan	Rinsa	Gaymur	Satuk	5	291
3	Niva	Piroşka	Kasto	Pola	3	346
4	Zined	Rinsa	Gaymur	Satuk	3	16
5	İnka	Ketlin	Suta	Naumi	2	359
6	Omert	Piroşka	Kasto	Pola	1	184
7	Karpay	Rinsa	Gaymur	Satuk	7	0
8	Suzi	Ketlin	Suta	Naumi	3	0
9	Ekina	Piroşka	Kasto	Pola	0	0
10	Gaymur	0	Karpay	Satuk	0	0
11	Elma	Satova Hanım	Tanun Bey	0	0	0

3.5. Dil ve Üslup

Evrende Bir Elma bilim kurgu romanı Irak Türkmen'i olan Bahattin Akasya tarafından standart Türkiye Türkçesi ile yazılmıştır. Fakat yazarın Türkiye Türkçesi'ne yeteri kadar vakıf olamadığı göze çarpmaktadır. Eser yalın bir dilden oldukça uzak sanatsal bir dille yazılmıştır. Yer yer birleşik cümleler kullanılmış olmakla birlikte daha çok uzay, gezegen, uydurma zaman vs. söz varlıklarına yer verilmiştir. Akasya, bu basit cümleleri virgüllerle ayırarak sıralı cümleler haline getirmeye çalışmıştır. Bunu

oldukça sık yapması dikkat çeken bir diğer husustur. Öyle ki bazı paragrafların tamamını virgüllerle ayırmıştır. Böylece eser kısa cümle ve sade üslup yerine aşırı uzun cümle ve sanatkâr bir üslupla kâğıtlara dökülmüştür. Bu nedenle eserdeki bazı cümlelerin sözdizimi gramer kurallarına ve yazım kılavuzuna aykırıdır. Ayrıca roman, kimi zaman dilbilgisi yanlışlıklarına kadar uzanan yöresel bir dille yazılmıştır.

“Yerminci birinci yüzyılın başlarında, büyük bir propaganda ve baskı neticesinde” (Akasya; 2009: 5) ve “iki metre on santim boyunda çok yakışıklı bir delikanlı elektrik fakültesi son sınıfında...” (Akasya; 2009: 35) gibi cümlelerde eksiklikler rahatlıkla görülebilir .

Eserin dili bir roman dili olmaktan uzaktır. Eserini sadece vakayı aktarmaya adanmış yazarın bu anlamda romanda kullanılan anlatım tekniklerini de çok iyi bilmediği söylenebilir. Anlatım yöntem ve tekniklerinden özetleme, anlatma ve diyalog tekniklerini kullanan yazarın; iç monolog, gösterme, bilinç akışı gibi tekniklere hiç başvurmaması okurun kitaptan sanatsal bir haz almasının önünde engel oluşturmıştır.

Yeni Türk Edebiyatı’nda yer alan I. ve II. Tanzimat romancılarında sıkça görüldüğümüz anlatımı kesip araya ansiklopedik bilgiler sıkıştırma problemi Bahattin Akasya’da da görülmektedir. Takvim sistemi ile ilgili sayfalarca süren tarihî bilgiler aktaran romancı, ilerleyen sayfalarda da satrancın bulunma serüvenini ilgisiz bir yerde anlatımı keserek vermektedir. Güneş çevresindeki gezegenlerin eksenlerinden çıktığı ile ilgili bilgiyi de iki yerde aynı cümlelerle aktarmaktadır

3.6. Bakış Açısı ve Anlatıcı

Evrende Bir Elma başlıklı bilimkurgu romanı, hâkim bakış açısı ve üçüncü tekil şahıs anlatıcı ile kaleme alınmıştır. Yazar-anlatıcı (Aktaş; 2003: 89), her şeyi gören, bilen olmasına rağmen vaka cereyanlarını aktarırken ayrıntılara yer vermek yerine daha çok özet şeklinde sunmaktadır. Örneğin; bir vaka anlatılırken hemen ardından başka bir olayın sunumuna geçilmektedir. Anlatıcı istediği zaman olayın akışını kesmekte

ve ansiklopedik bilgiler de vermektedir. Romancı, eserin genelinde kişiliğini gizleyememiştir. Vakanın gidişatı hakkında yorumlar yaptığı için taraflı yazar olarak davrandığı gözden kaçmamaktadır. Dünyalılar için sürekli “ahmak” sözcüğünü kullanan yazar, insanların eylemlerinin iyi ve kötü tarafını okura bırakmamış kendisi bu konularda düşüncelerini aktarmıştır.

Romanda kullanılan anlatım tekniklerine baktığımızda ise yazarın; üst düzey teknikler diyebilecek ve kullanılması nispeten daha zor olan iç çözümleme, iç konuşma, pastiş, parodi, metinlerarasılık, üstkurmaca, ironi gibi teknikleri neredeyse hiç kullanmadığı fark edilir. Bunun yanı sıra anlatma, gösterme ve özetleme tekniklerinden ise yazarın iyi bir şekilde yararlandığı söylenebilir.

Okurun, hemen her şeyi yazar anlatıcı kanalıyla öğrendiği ve yazarın kendini hissettirdiği anlatma tekniği başlangıçtan günümüze romancıların en çok başvurduğu tekniktir. Klasik ve kolay bir teknik olan anlatma tekniğine Evrende Bir Elma'nın yazarı da başvurmuştur:

“Eris ikiz gezegeninin çevresinde, bir iki tur attıktan sonra, en büyük şehrine indi, cebindeki bilgisayarı çalıştırdı, kulaklığı kulağına taktı, ses alıcı mikrofonu da göğsüne taktı” (Akasya; 2009: 9).

“Aradan birkaç gün geçer, bütün Karmita gazetelerinin muhabirleri Tanun beyin evine dolar. Eris'in ve Elma'nın boy boy resimleri gazetelere basılır. Eris'in kaldığı otel de meşhur olur. Eris sayesinde otelde boş yatak kalmaz, bütün nişan, düğün salonları, Elma'yla Eris'in nişanı ve düğünü için sıraya girerler (...)” (Akasya; 2009: 31-32).

Olayların, kişilerin ve varlıkların okura doğrudan sunulduğu; anlatıcının okuyucu ile eser arasına girmediği, okuyucunun dikkatinin eser üzerinde yoğunlaştığı teknik olarak tanımlayabilecek gösterme tekniği (Tekin; 2016: 206) nispeten daha ustalık isteyen bir tekniktir. Bahattin Akasya; gösterme tekniğinden diyaloglar yoluyla yararlanmıştır:

“Okyida’lılar çok kibar ve nazik oldukları için, kız nezaket icabı sordu:

–Nerelisin? Eris sevinçle:

–Dünya’lıyım. Kız biraz düşündükten sonra:

–Dünya nerededir?

–Güneş sisteminde.

–Güneş sistemi nerede?

–Samanyolu’nda. Kız iyice şaşırdı:

–Samanyolu nerededir?” (Akasya; 2009: 10).

Özetleme, anlatıcının varlığını en üst düzeyde hissettiğimiz tekniklerden birisidir. Yazar anlatıcı genellikle geriye dönüş tekniği ile beraber bu tekniği kullanır. Fakat yazar bu tekniğe daha çok bazı kısımları kısaca geçmek için başvurur:

“Eris biraz dinlendikten sonra defalarca, çok uzak gökadalara gider ve yeni uzaylılarla tanışır, dostluklar kurar, Dünya’mızı onlara anlatır ve Dünya’ya davet eder, Uzak’da perspektifli çok güzel filmler çevirirler, uzaylıların çeşitli gemilerinin bütün planlarını getirir, Dünya’daki uzay gemisi fabrikatörlerine satar, böylece Dünya’daki uzay gemisi endüstrisi gelişmiş olur” (Akasya; 2009: 7).

4. İÇERİK

Anlatmaya bağlı edebî eserlerin çoğunda düzenlenmiş bir vaka vardır. Vaka akışlarını meydana getiren kısımlar arasındaki çatışma ve karşılaşmanın net ve belirgin anlamı temdir (Aktaş, 2017: 69). Bu tanıtımdan yola çıkarak Evrende Bir Elma başlıklı bilimkurgu romanının toplumsal temasının, “Yalan Söyleme” ile “İnanç Özgürlüğü” olduğu; bireysel temasının “Aşk” ile “Zengin Olma Arzusu” olduğu söylenebilir. Romanda yer alan bu ikişer toplumsal ve bireysel temler aşağıdaki şekilde yer almaktadır:

4.1. Toplumsal Temler

Yalan Söyleme; Okyida oldukça dürüst bir gezegendir. Okyida’da yalan söyleyenlerin serçe parmakları kesilir. Böylece hem kişi bir daha yalan söylememesi

gerektiğini anlar hem de halk kişinin yalancı olduğunu bilir. İlginç olan kısmı ise şaka yollu dahi yalan söylenecek olsa hapis cezasıyla karşı karşıya kalındığıdır. Her ne kadar romancı, Okyida'yı bir ütopya gibi aktarmaya çalışsa da bu uygulama oldukça despotiktir. Pembe yalan dediğimiz türden yalanları söyleyenlerin bile hapis cezası ile cezalandırılması sert bir uygulamadır:

-“Hayır biliyordum, seni güldürmek için, bilmiyormuşum gibi yaptım, şaka yaptım. (Eyvah Eris sen ne yaptın? Okyida’da yalan söylemenin ne olduğunu tabii ki bilmiyorsun, çünkü sen yalan cenneti olan Dünya’lısın, Dünya’da yalnız siyah renk yalan söyleme, ne renk yalan söylersen söyle, hele beyaz ve yeşil yalan söylemek, günahı orda kalsın sevaptır da, Okyida’da yalanın rengi yoktur, bir insanın yalan söylediği kanıtlanırsa yandı, ceza olarak, yalanı zararlı ise küçük parmağı kesilir, bu şekilde işaretlenmiş olur, hiç kimse onu yanına yaklaştırmaz, kimse ona selam vermez, zararsız ise birkaç gün hapse girer, kız nedense Eris şaka yapıyor zannetti, Eris’in zararlı yalanının farkına varamadı, varsaydı hemen yanından kalkması gerekirdi, bir daha da yüzüne bakmamak orda kalsın, aynı zamanda rapor etmek mecburiyeti vardı, Eris büyük bir şans eseri, bu cezadan kurtuldu ve parmağı kesilmedi, Okyida Dünya gibi yalan cenneti değildir” (Akasya; 2009: 11-12).

Eserin devamında da şaka yollu doğru olmayan şeyler aktarıldığında bu husus zikredilir. Yazar böylelikle yalanın her türlüşünün tamamen yasak olduğu bir dünya tasavvur etmiş olur. Bu anlamda eser, bize bir ütopyayı andırmaktadır. Dünya ile ilgili aktarılan kısımlar distopik bir tablo içerisinde verilirken Okyida tam anlamıyla bir ütopyadır.

İnanç Özgürlüğü; dünyada farklı dinlere mensup insanlar arasında sürekli savaşların olması yazarı oldukça rahatsız etmiş olmalı ki eserinde bu konuya dair oldukça fazla ve sık atıflarla karşılaşılır. Bahattin Akasya, Dünya’nın inançlar ve farklı inançların savaşları yüzünden yaşanılmaz bir hâl aldığını söyleyerek bazı yerlerde neredeyse

Deizm'e varacak şekilde yalnız tanrı inancını oldukça vurgular. Bir ütopya gibi kurguladığı Okyida'da herkesin kendi tanrısının varlığından bahseder:

...“Okyida'lıların inancı, her insanın kendi tanrısı var, kimse kimseye tanrısını kabul ettiremez, kimse kimsenin tanrısına ve inancına karışamaz, böylelikle bütün Okyida halkları, Dünya'daki gibi, semavi dinler yüzünden, cephelere bölünüp savaşmazlar” (Akasya; 2009: 24).

Tanrı inancına, dinlerin varlığına ve toplum üzerindeki etkilerine sık sık değinen yazarın bu görüşleri arasında bir tutarlılıktan söz edemiyor olsak da hepsini bir şekilde inanç özgürlüğüne bağlamaya çalıştığını söyleyebiliriz. Zikredilen konularla ilgili yazar tutarlı değildir çünkü yukarıda sunulan paragrafın aksine ilerleyen sayfalarda Okyida'da tek inanç olduğundan tutun da Allah inancına kadar farklı parçalarla karşılaşmaktadır:

...“Dünya'da Okyida'da olduğu gibi tek inanç yoktur, bir sürü inanç vardır, inançlar da mezhep dedikleri kollara ayrılıyorlardı, bu inançlar hepsi birbirine düşmandır...” (Akasya; 2009: 37); “- Cebrail benim Allah'ımın elçisidir, kanadı kırılıydu dedin./- Cebrail benim de Allah'ımın elçisidir. Rinsa; Gaymur'un yanağından öper, evine gider” (Akasya; 2009: 63).

4.2. Bireysel Temler

Aşk, hemen her romanda görülebilen temalardan biridir. Kimi yazarlar romanlarının merkezine bu temayı alırken kimileri ise polisiyeden tarihe, bilimkurgudan psikolojiye herhangi bir konu içerisinde aşkı da kullanır. Yeryüzündeki en anlaşılmaz, en karmaşık duyguların başında gelen aşk sadece romanda değil hemen her sanat dalının birçok eserinde kendine yer bulmuştur. Kadın erkek ilişkisine dayanan aşk tüm sanatların vazgeçilmez bir kaynağıdır. Evrende Bir Elma isimli romanın da en çok üzerinde durduğu tema aşktır. Öyle ki aşkı uğruna Eris, Dünya'dan ve tüm sevdiklerinden vazgeçerek Okyida'ya yerleşir. Yine Gaymur, aşk acısından biraz dahi olsa kaçabilmek için milyonlarca yıl uzaklıktaki Dünya'ya

ışınlanır ve tüm sevdiklerini bir daha göremeyeceğini bile bile ardında bırakır. Romana daha sonra katılan yardımcı karakterlerin de karı-koca olduklarına bakacak olursak temelde romanın aşk teması üzerinden ilerlediğini rahatlıkla söylenebilir. Birbirleriyle komşu olan bu çiftlerin çocukları da zaman içerisinde birbirlerine âşık olurlar ve roman böylece yoğun bir aşk temasıyla son bulur.

Zengin Olma Arzusu; kâinatın yaratıldığı ilk günden bugüne değin birçok kişinin hayalidir zengin olmak. Eski anlatıların bazılarında okuduğumuz kadarıyla insanoğlunun olduğu her yerde zengin olma arzusu da olmuştur. Karun kıssası aşırı zengin olma arzusunun insanı ne tür felaketlere götüreceği konusunda yüzyıllardır anlatılan bir anlatıdır. Fakat gerek İslam tarihinde gerek dünya tarihinde iyi kalpli zenginlerin varlığı, zenginliği ve malı bir amaç değil bir araç olarak kullanan insanların yeryüzünde var olmuş olması bizlere her türlü zenginliğin veya her türlü zengin olma arzusunun kötü olmadığını da göstermektedir.

Evrende Bir Elma isimli romanda Gaymur'un zengin olmak için çok ilginç bir yola başvurduğu görülür. Gezegenler arası seyahat esnasında, seyahat eden kişi için zaman durup geride kalanlar için devam ettiğinden Gaymur, dükkânlar satın alarak söz konusu seyahatlere çıkar. Kendisi için birkaç günden ibaret olan seyahatlerinden her döndüğünde birkaç yüz yıl geçmiş oluyor ve varlığını birkaç kat arttırmış oluyordu. Bu yolla kendisi için oldukça kısa bir sürede zengin olan Gaymur, bir bahçıvanın oğlu olarak ayrılmış olduğu Okyida'ya gezegeninin en zenginlerinden biri olarak geri döner.

SONUÇ

Çağdaş Irak Türkmen Edebiyatı'nda yer alan Bahattin Akasya, Irak Türkmen romancılarından biridir. Diğer 12 Türkmen romancıdan en büyük farkı, bilimkurgu türünde ilk roman yazan Türkmen edebiyatçı olmasıdır .

Evrende Bir Elma adlı romanın adından bilimkurgu üzerine inşa edildiği kolayca anlaşılır. Romanın konusu, romancının yaşamadığı bir çağı ve toplumun günlük yaşayışından ibarettir. Vaka bakımından hep iki zincirli vakaya sahip olduğu için iki merkez kişi etrafında gelişir. Yani kurguda anlatılan bütün olup bitenler, doğrudan doğruya hep o iki merkez kişiyle ilgilidir. Yazar, vaka cereyanları arasındaki bağlantıyı sağlarken, geçişlerin bir kısmı başarılı ve düzenli bir şekilde yapılmış, diğer bir kısmı ise oldukça tesadüflere bırakılmıştır. Fakat her iki vakanın ana ve yardımcı düğümlerini mutlu son ile sonuçlandırmıştır.

Dil ve üslup açısından Bahattin Akasya Evrende Bir Elma başlıklı romanında hiçbir şekilde Irak Türkmenlerinin yöresel sözcük, şive ağız vs. terim özelliklerine başvurmamıştır. Hatta eserinde herhangi bir nazım veya hoyrat parçalarına yer vermemiştir. Bu da romanı, diğer Irak Türkmen romanlarından ayıran en büyük özelliktir. Bununla beraber yazdığı romanın konusuna göre uygun bir dil ve anlatım özelliği geliştirerek okurun karşısına çıkmıştır.

Bahattin Akasya; romanında seçtiği şahıs adlarını rastgele veya gerçek yaşamdan seçmek yerine çoğunlukla kendi hayalinden ürettiği, gerçekdışı uydurma figürlerden üretmiştir. Hatta bazı şahısların fiziksel ve karakteristik özelliklerini detaylı bir şekilde okura anlatmıştır. Mekânla vaka arasındaki ilişkiye büyük bir özen gösterdiği fark edilir. Roman hâkim anlatıcı yolu ile vakasını anlattığı için vaka anlatılırken uzun ayrıntılara yer verilmemiştir. Hatta bir vaka anlatılırken hemen ardından başka bir vakaya geçilmektedir.

Son olarak romanın son sayfalarında Orhan Pamuk'un Benim Adım Kırmızı başlıklı romanında yaptığı gibi fantastik gezegen çizimleri ve grafik taslakları eklemiştir. Böylece romanın başlığı ile içeriği arasında bir örtüşme sağlanmaktadır.

KAYNAKÇA**a. Basılı Kaynak:**

1. Abdulhüseyin Umrın Benderoğlu; Göktepe, (Haz. Hatem Türk), Saklımsöğüt Yayınları, 1. baskı, Erzurum, 2007.
2. Abdulhüseyin Umrın; Göktepe, Kültür ve Tanıtım Bakanlığı Türkmen Kültür Müdürlüğü Yayınları, 1. baskı, Bağdat, 1975.
3. Ali Püsküllüoğlu; Edebiyat Sözlüğü, Arkadaş Yayınevi, 1. baskı, Ankara, 2015.

4. Ata Terzibaşı; "Bahaettin Salihî", Kardaşlık, Kerkük Vakfı Yayınları, Sayı 69, İstanbul, Ocak-Mart 2016.
5. Av Atâ Terzibaşı; Kerkük Şairleri IV, Ötüken Neşriyat, 2. basım, İstanbul, 2013.
6. Aydın Kerkük; "Koçak Evinin Şair Evladı Kerkük'lü Şair ve Kalem Ustası Şahin Koçak", Türkmeneli, Sayı 186, Yıl 17, Kerkük, Temmuz 2023.
7. Bahattin Akasya, Evrende Bir Elma, Yaylacık Matbaacılık Yayınları, 1. baskı, İstanbul, 2009.
8. Bahattin Akasya; "Bir Anı, Bir Şarkı", Kardaşlık, Kerkük Vakfı Yayınları, Sayı 15, İstanbul, Temmuz-Eylül 2002.
9. Bahattin Akasya; "Kerkük", Kardaşlık, Kerkük Vakfı Yayınları, Sayı 2, İstanbul, Nisan-Haziran 1999.
10. Celâl Polat; Bağdatkatı, (Haz. Rawyar Jabbari), Karınca Yayınları, 1. baskı, Ankara, 24 Ağustos 2021.
11. Celâl Polat; Kemik Çiftliği, Ülküm Eğitim Kültür Yayınları, 1. baskı, Bursa, 2016.
12. Celâl Polat; Yalımlar Gölgesinde, Kültür ve Tanıtım Bakanlığı Türkmen Kültür Müdürlüğü Yayınları, 1. baskı, Bağdat, 1996.
13. Celâl Polat; Yalımlar Gölgesinde, Yurt Yayınları, 1. baskı, Kerkük, 2009.
14. Erşat Hürmüzlü; Mavi Urbalılar, Bengü Yayınları, 1. baskı, Ankara, Haziran 2020.
15. Georg Lukacs; Roman Kuramı, Metis Yayınları, 6. baskı, İstanbul, 2002.
16. Gülsemin Hazer; "Selma Rıza'nın Uhuvvet Romanında Kurmaca Yapı", Turkish Studies, Türkiye, Volume 6/3 Summer 2011.
17. Gülsemin Hazer; Rıfat Ilgaz'ın Romanları Üzerine Bir İnceleme, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1. baskı, Ankara, 2010.
18. Gürsel Aytaç; Çağdaş Türk Romanı Üzerine İncelemeler, Doğu Batı Yayınları, 4. baskı, Ankara, Ağustos 2016.
19. Hakan Sayzek; Roman Terimleri Sözlüğü, Hece Yayınları, 2. baskı, Ankara, Eylül 2015.
20. Hamza Hamamcıoğlu; Beyaz Horuz, Bir Ocak Türkmen Kültür Merkezi Yayınları, 1. baskı, Kerkük, Mayıs 2008.
21. Hamza Hamamcıoğlu; Efsun ve Yorgun Kuta, (Haz. Rawyar Jabbari), Günce Yayınları, 1. baskı, Nisan 2020.
22. Hamza Hamamcıoğlu; Sırmalı Pabuç, Bir Ocak Türkmen Kültür Merkezi Yayınları, 1. baskı, Kerkük, Mayıs 2005.
23. Hamza Zülfikar; "Çağdaş Irak Türkmen Şiiri ve Şairleri", Türkiye Dışı Çağdaş Türk Şiiri, Dil ve Edebiyat, Türk Dili Kurumu Yayınları, Sayı 531, Ankara, Mart 1996.
24. Hayrattin Farukî; Kadın Kalbi, (Haz. Mehmet Ömer Kazancı), Bengü Yayınları, 1. baskı, Ankara, Ocak 2013.
25. Hibe Aydın; "Sevgili Dünya", Türkmeneli, Sayı 123, Kerkük, Nisan 2018.
26. Hicran Kadioğlu; Erenler Meclisi, Roaa Basımevi, 1. baskı, Kerkük, 2018.
27. Hicran Kadioğlu; Garipler Mezarlığı, Roaa Basımevi, 1. baskı, Kerkük, 2021.
28. Hicran Kadioğlu; Gerçek Rüyaalar, Roaa Basımevi, 1. baskı, Kerkük, 2019.

29. İlâf Köprülü; "Koçak'ın İzinde", Mavi, Sayı 3, Kerkük, Nisan 2021.
30. Jean-Louis& Servan-Schreiber; Zamanı Kullanma Sanatı, Altın Kitap Yayınları, 1. basım, İstanbul, Kasım 1989.
31. Kemal Beyatlı; Baharı Kim Kaçırır?, Bengü Yayınları, 1. baskı, Ankara, Mayıs 2022.
32. Kemal Beyatlı; Kasırgalarda Yol Alanlar, Bilgeoğuz Yayınları, 1. baskı, İstanbul, 2020.
33. Kemal Beyatlı; Kerkük Seni Yazdım, Kerkük Vakfı Yayınları, 2. baskı, İstanbul, 2013.
34. Mehmet Haşim Salihî; 15 Kerkük Plakalı Araç, Zirve Araştırma ve Geliştirme Merkezi Yayınları, 1. baskı, Kerkük, Mayıs 2023.
35. Mehmet Nuri Yardım; Romancı Olacak Çocuklar, Nar Yayınları, 4. baskı, İstanbul, Şubat 2015.
36. Mehmet Tekin; Roman Sanatı I, Ötüken Neşriyat, 14. basım, İstanbul, 2016.
37. Mithat Zülâl; Beyaz Gül Kırmızı Gül, Fuzuli Matbaa, 1. baskı, Kerkük, 2023.
38. Mohammed Ali Shareef; "Irak Türkmen Edebiyatı Tarihi Hakkında Düşünceler", Adab al-Rafıdayn, Sayı 53, Cilt 93, Musul, 1 Haziran 2023 .
39. Necmettin Bayraktar; Kum Krallığı, Kora Yayınları, 1. baskı, İstanbul, Haziran 2022.
40. Necmettin Bayraktar; Sessizliğin Gizli Sesi, Baygenç Ajans Yayınları, 1. baskı, Antalya, Nisan 2015.
41. Necmettin Bayraktar; Suikast, (Haz. Rawyar Jabbari), Karınca Yayınları, 1. baskı, Ankara, 4 Nisan 2022.
42. Necmettin Bayraktar; Zamanın Tanığı, Kora Yayınları, 1. baskı, İstanbul, Haziran 2012.
43. Orhan Pamuk; Benim Adım Kırmızı, Yapı Kerdi Yayınları, 9. baskı, İstanbul, Ocak 2017.
44. Philip Stevick; Roman Teorisi, Akçağ Yayınları, 2. baskı, Ankara, 2004.
45. Rawyar Abbas Jaafar al-Jabbari; "Orhan Veli Kanık'ın Montör Sabri Adlı Şiiri Üzerine Bir Çözümleme", Kirkuk University Journal- Humanity Studies, Sayı 1, Cilt 19, Kerkük, 2024 .
46. Rawyar Abbas Jaafar al-Jabbari; Irak Türkmen Romanları Üzerine Bir İnceleme 1915-2018, Sakarya Üniversitesi, (Yayınlanmış Doktora Tezi), 27 Ekim 2021, Sakarya.
47. Roman Özel Sayısı I-II; Türk Dili Kurumu Yayınları, 2. baskı, Ankara, Mart 2017.
48. Şahin Koçak; Tepedeki Adam Tablodaki Kadın, Yason Yayınlar, 1. baskı, Ankara, 2018.
49. Şerif Aktaş; Anlatma Esasına Bağlı Edebî Metinlerin Tahlili (Teori ve Uygulama), Kurgan Edebiyatı Yayınları, 1. baskı, Ankara, 2017.
50. Şerif Aktaş; Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş, Akçağ Yayınları, 6. baskı, Ankara, 2003.
51. Turgay Anar; Mekândan Taşan Edebiyat, Ketebe Yayınları, 1. baskı, İstanbul, Haziran 2020.
52. Türk Romanı Özel Sayısı I-II, Hece Yayınları, 3. baskı, İstanbul, Mayıs 2017.
53. Ziyat Akkoyunlu ve Suphi Saatçi; Irak Muasır Şâirleri Antolojisi, Kültür Bakanlığı Yayınları 1. baskı, Ankara, 1990.

b. Şahsî Görüşme :

1. Kemal Beyatlı; Şahsî Görüşme, Saat: 13-00, Bahçeli Evler- İstanbul, 22 Ağustos 2024.
2. Tekin Sevimli; Şahsî Görüşme, Saat: 17-23, İstanbul, 25 Mart 2020.

3. Muhammet Ali Şerif; Şahsî Görüşme, Saat: 11-30, Kerkük Üniversitesi, İnsanî Bilimler Eğitim Fakültesi, Türkçe Bölümü- Kerkük, 17 Eylül 2024.

EKLER

Ek-1: Bahattin Akasya (Salihî) 1930-2014.

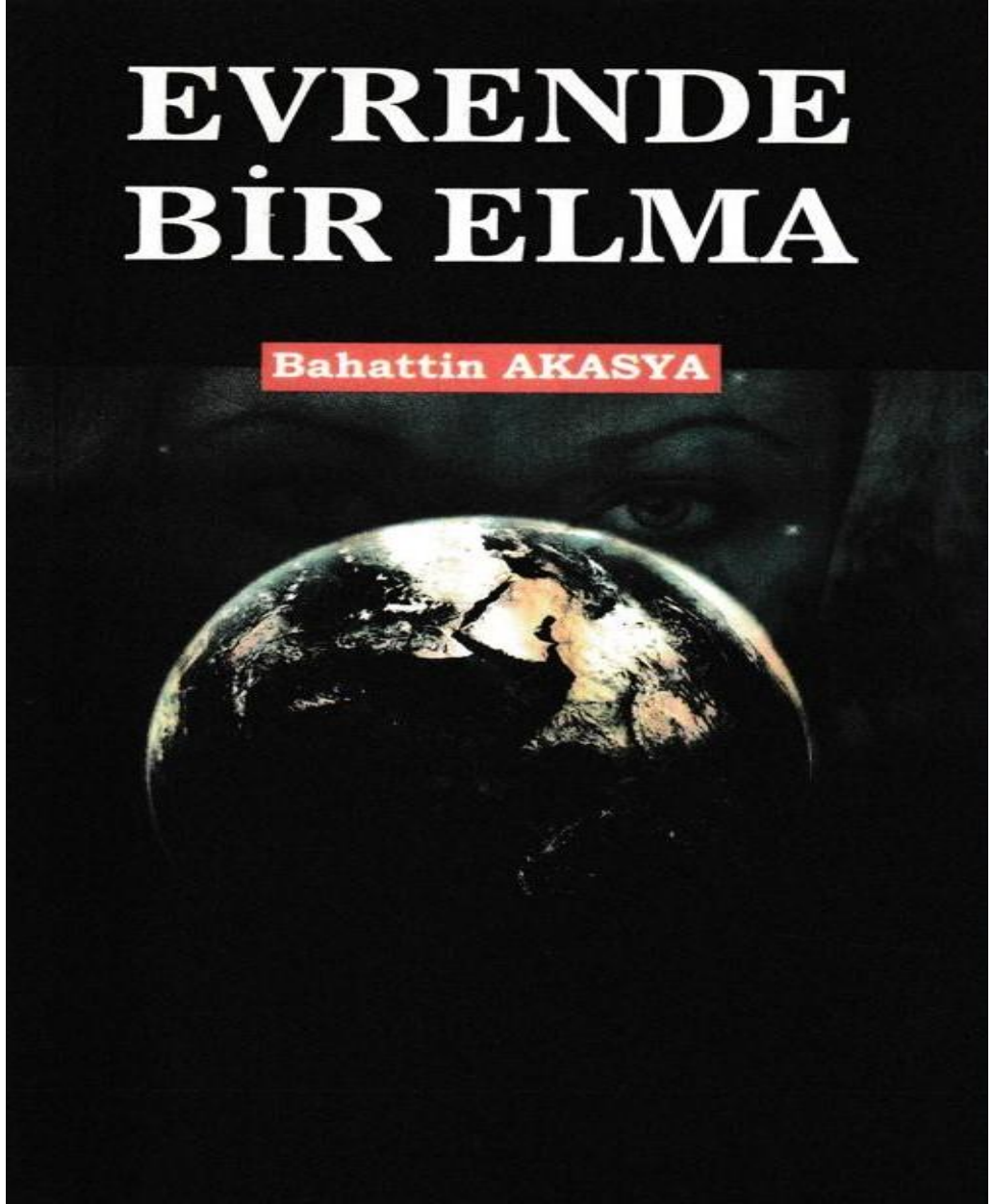
2065

مجلة إكسيل للدراسات الإنسانية

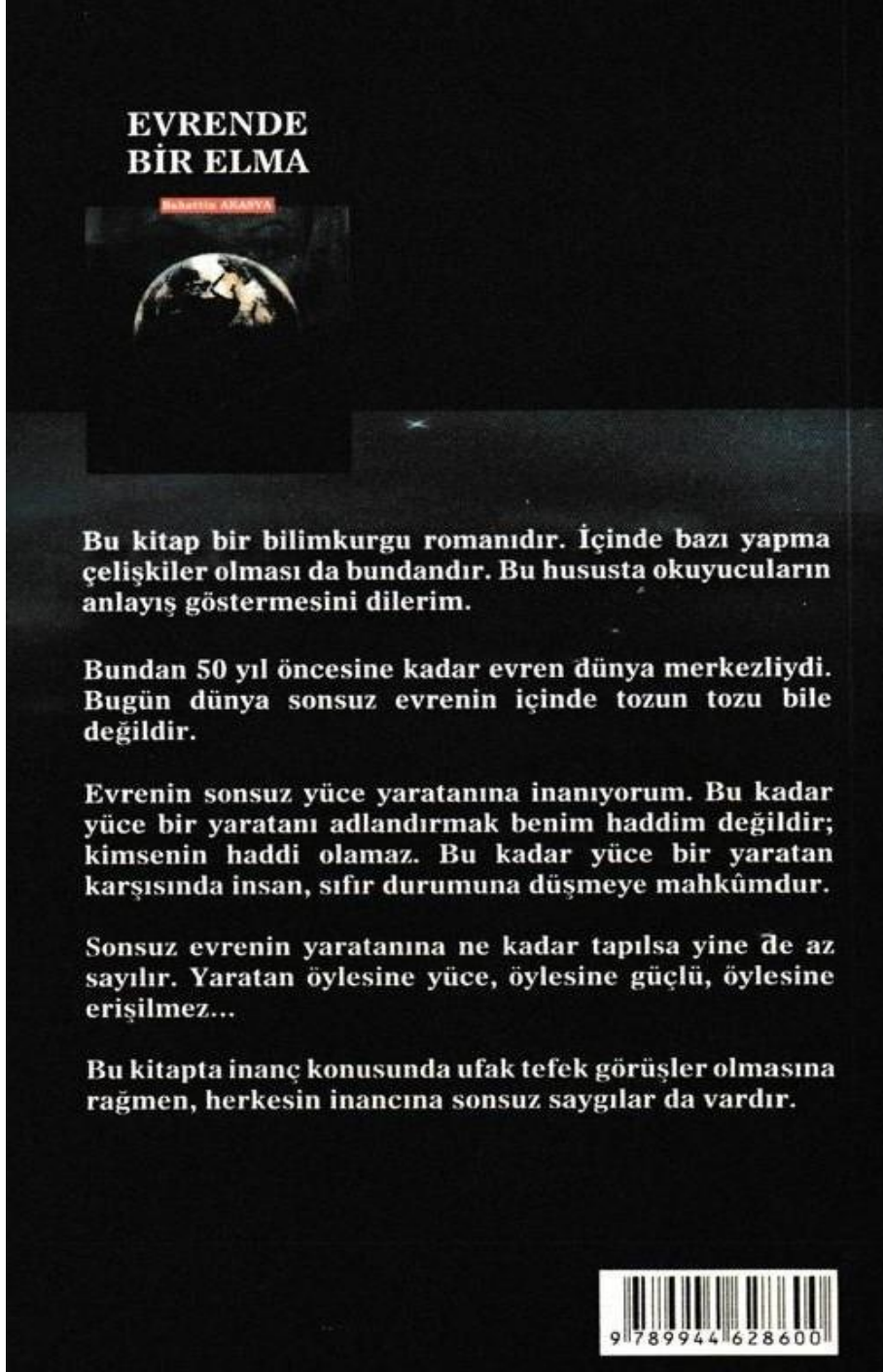
التصنيف الورقي: العدد 20 / كانون الأول/ 2024

المجلد (5) - العدد (4) - الجزء (3) IASJ-Iraqi Academic Scientific Journals

Ek-2: Evrende Bir Elma başlıklı eserin ön kapağı

Ek-3: Kitabın arka kapağı

A

STUDY ON BAHADIN AKASYA'S SCIENCE FICTION NOVEL AN APPLE IN THE UNIVERSE

Summary:

Bahattin Akasya, a distinguished author of contemporary Iraqi Turkmen literature in the twenty-first century, is known for his diverse literary contributions ranging from poetry and letters to essays and novels. He gained notable attention for his first and only science fiction novel, *An Apple in the Universe*, which marked a significant addition to contemporary Iraqi Turkmen literature. Despite being his only novel in this genre, *An Apple in the Universe* stands out as the first science fiction work by an Iraqi Turkmen author, establishing Akasya as a pioneer in this field. This study aims to offer a comprehensive analysis of Akasya's unique contribution to science fiction, providing valuable insights into the utopian world depicted in his novel. The analysis draws on Şerif Aktaş's narrative-based literary text analysis, Gülsemin Hazer's study on Rıfat Ilgaz's novels, Mehmet Tekin's *The Art of the Novel*, and Nurullah Çetin's novel analysis method.

دراسة حول رواية الخيال العلمي التي تحمل عنوان "تفاحة من الكون" لبهاء الدين أقاصيا

م. د. . مروايار عباس جعفر الجباري

كلية التربية للعلوم الإنسانية

جامعة كركوك

rawyarabbas@uokirkuk.edu.iq

الكلمات المفتاحية: بهاء الدين أقاصيا، تفاحة من الكون، الأدب التركماني العراقي المعاصر، الرواية، الخيال العلمي
الملخص:

يعد بهاء الدين أقاصيا، أحد أبرز الأدباء في الأدب التركماني العراقي المعاصر في القرن الحادي والعشرين. يتميز بقدرته الإبداعية التي تتجلى في نتاجاته الأدبية المختلفة من الشعر والرسائل إلى المقالات والروايات... إلخ. برز بهاء الدين أقاصيا بشكل خاص بروايته الوحيدة في مجال الخيال العلمي "تفاحة من الكون"، التي أضافت بعداً جديداً للأدب التركماني العراقي المعاصر. وتعد هذه الرواية الأولى والأخيرة له في هذا النوع الأدبي، مما يجعله أول كاتب وروائي تركماني عراقي يدخل مجال الخيال العلمي. وفي هذه الدراسة، تم تحليل رواية "تفاحة من الكون" باستخدام عدد من المصادر النقدية المختصة بتحليل النصوص الأدبية السردية، بما في ذلك أعمال شريف أقتاش، ودراسة غولسمين هازر حول روايات رفعت إلغاز، وفن الرواية لمحمد تكين، بالإضافة إلى منهج تحليل الرواية لنور الله جتين.